

**ALMAN HUKUKUNDA “ŞAHİS ŞİRKETLERİ HUKUKUNUN
MODERNLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN’UN” (MoPeG)
HAK EHLİYETİNE SAHİP ADİ ŞİRKETLER BAKIMINDAN
ÖNGÖRDÜĞÜ DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRMESİ***

Dr. Öğr. Üyesi Direnç AKBAY**

ÖZET

Almanya’da tüm şahıs şirketlerini etkileyecek olan “Şahıs Şirketleri Hukukunun Modernleştirilmesi Hakkında Kanun” (MoPeG) hükümlerinin önemli bir kısmı 1 Ocak 2024’te yürürlüğe girecektir. Çalışmada MoPeG’in etkilediği hak ehliyetine sahip adi şirketlere ilişkin BGB hükümlerinden önem arz ettiğini düşündüklerimiz değerlendirilmiştir.

Alman Federal Mahkemesi’nin özellikle 2001 yılında verdiği “*Weißes Ross*” kararı sonrasında, adi şirketler hukuku alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Federal Mahkeme verdiği kararlarla üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kurabilen adi şirketlerin hak ehliyetine sahip olduğunu kabul etmiştir. Alman Federal Mahkemesi’nin verdiği çeşitli kararların etkisi ve mevcut adi şirket kurallarının günümüzün ticari ve ekonomik ihtiyaçlarına cevap verememesi, Kanunda da değişikliği bir ihtiyaç haline getirmiştir.

Yapılan değişiklikler neticesinde adi şirket saf bir borç ilişkisi olmaktan çıkarak hak ehliyetine sahip bir kişi birliğine dönüşmüştür. Bu amaçla Roma hukukundan günümüze taşınan adi şirketlere ilişkin birçok kural değiştirilmiştir. Özellikle kâr-zarar paylaşımını ve oy hakkında eşitliği esas alan kurallar değiştirilmiştir. El birliği esasına dayalı malvarlığı rejimi terk edilmiştir. Adi şirket kısmen profesyonel bir şahıs şirketine dönüştürülmüştür. Ortakların devamlılığını esas alan adi şirket kuralları, şirketin devamını sağlayacak şekilde değiştirilmiştir. Şirket iradesinin ortaklar kararı yoluyla oluşumu ile şirketin yönetimi açık bir şekilde ayrılarak adi şirketin kurumsal bir yapıya dönüşümü başlatılmıştır. Ortak davası (*actio pro socio*) açıkça düzenlenmiştir. Hak ehliyetine sahip adi şirketler için bir sicil öngörülmüştür.

(*) Bu “araştırma makalesi” Dergi Editörlüğüne 14.11.2023 tarihinde gönderilmiş olup 30.01.2024 tarihinde yayımlanması kabul edilmiştir.

(**) İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (diren.akbay@ieu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9925-9255).

Anahtar Kelimeler: Adi Şirket, MoPeG, Alman Hukuku, Hak Ehliyeti, BGB.

ABSTRACT

Significant part of provisions of the “Code on the Modernization of Partnership Law” (MoPeG), which will affect all partnerships in Germany, will come into effect on January 1, 2024. In this study, we have evaluated the provisions of the BGB (German Civil Code) related to civil law partnerships with legal capacity, which were affected by MoPeG and that we consider crucial. Especially, in its 2001 decision “Weißes Ross”, the German Federal Court recognized that civil law partnerships that are able to establish legal relations with third parties have the legal capacity. The impact of German Federal Court’s decisions and the inadequacy of existing rules for civil law partnerships to meet contemporary commercial and economic needs have necessitated a change in the law. As a result of the changes made, civil law partnerships have transformed to association of persons with legal capacity. For this purpose, many of the rules on partnerships that have been carried over from Roman law to the present day, primarily based on profit and loss sharing and equality of voting rights have been amended and the transformation of the partnership into a corporate structure has been initiated. Rules focusing on the continuity of partners have been modified to ensure the partnership’s continuation.

Keywords: Civil Law Partnership, MoPeG, German Law, Legal Capacity, BGB.

GİRİŞ

Almanya Adalet ve Tüketicinin Korunması Bakanlığı¹ 20 Nisan 2020’de uzun süredir beklenen “Şahıs Şirketleri Hukukunun Modernleştirilmesi Hakkında Kanun Taslağı’nı” açıklamıştır. Üzerinde çalışılan Taslak 20 Ocak 2021’de Bakanlar Kurulu tarafından alınan kararla Tasarıya dönüşmüştür². Tasarı, Haziran 2021’de Meclis tarafından kabul edilmiş olup hükümlerinin önemli bir kısmı 1 Ocak 2024’te yürürlüğe girecektir³. Kanun, öğretide kısaca

(1) İlgili dönemde Adalet ve Tüketicinin Korunması Bakanlığı olarak anılan kurum günümüzde Adalet Bakanlığı olarak isimlendirilmiştir.

(2) Bkz. *Fleischer*, H.: Ein Rundgang durch den Regierungsentwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts, DStR 2021, S. 7, s. 430.

(3) Bkz. *Späth-Weinreich*, A.: Update: Das MoPeG wurde verabschiedet – Im Blickpunkt: Die beschlossenen Änderungen im materiellen Personengesellschaftsrecht, BWNtZ 2022, S. 1, s. 2; *Hopt*, K. J./*Kumpan*, C./*Leyens*, P. C./*Merkt*, H./*Roth*, M.: Handlungsbuch - mit

MoPeG olarak anılmaktadır. Alman Medeni Kanunu'nun (BGB) kabulünden beri şahıs şirketleri alanında yapılmış en kapsamlı reform çalışmasıdır⁴.

MoPeG ile Alman şahıs şirketlerine ilişkin farklı kanunlarda birçok değişiklik yapılmıştır. Çalışmada, MoPeG'in adi şirketler hukukuna yönelik önceki sisteme kıyasla önem arz ettiğini düşündüğümüz BGB değişiklikleri incelenmiştir. İlgili hükümlerin detayı ve sayısı gözetilerek inceleme, MoPeG ile yeni düzenlenen hak ehliyetine sahip adi şirketlere ilişkin kurallarla sınırlandırılmıştır.

I. ADİ ŞİRKET DÜZENLEMELERİNİN GENEL HÜKÜM NİTELİĞİ VE DEĞİŞİKLİK İHTİYACI

Alman hukukunda şahıs şirketlerinin mevcut hali 19. yüzyılda uzun bir olgunlaşma aşaması geçirmiştir. Bu bağlamda, başta kolektif şirket olmak üzere, tüm şahıs şirketleri için adi şirket kuralları genel hüküm olarak kabul edilmektedir⁵. Örneğin, Alman Ticaret Kanunu (HGB) §105/III, kolektif şirketlere ilişkin özel hüküm bulunmayan hallerde adi şirket kurallarına yollama yapmaktadır. Mevcut sistemde adi şirket bir organizasyon sözleşmesi olarak düzenlenmekte, bu sebeple borçlar hukukunun parçası olarak değerlendirilmektedir⁶. MoPeG adi şirketin sözleşme temelini ortadan kaldırmamaktadır. Ancak şirkete kurumsal yapı kazandırmaktadır.

MoPeG, adi şirketlerde yapısal değişiklik yaparken, adi şirket kurallarını genel hüküm kabul eden mevcut düzenleme tarzını daha da güçlendirmiştir. Adi şirket düzenlemeleri, hak ehliyetine sahip tüm şahıs şirketleri için artık temel norm kabul edilecektir⁷. Bunun bir sonucu olarak, daha önce HGB içinde bulunan (şahıs şirketi niteliğindeki ticaret şirketlerine ilişkin) birçok

GmbH & Co., Handelsklauseln, Bank- und Kapitalmarktrecht, Transportrecht (ohne Seerecht), München 2023, HGB, Einleitung vor §105, No: 42; *Hermanns*, M.: Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG) –Entstehung und Überblick, DNotZ 2022, S. 1, s. 3.

(4) *Bachmann*, G.: Zum Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), NZG 2020, S. 20, s. 612. Şahıs şirketleri alanında son 120 yılın en büyük reformu olduğu hakkında bkz. *Fleischer*, DStR, s. 430.

(5) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 430.

(6) Bkz. *Bachmann*, s. 612.

(7) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 433.

genel hüküm BGB'ye alınmıştır⁸. Dolayısıyla MoPeG, HGB'nin şahıs şirketi niteliğindeki ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerinde de önemli değişiklikler yapmıştır.

Alman hukukunda adi şirketlere ilişkin MoPeG değişiklikleri özelinde iki önemli gerekçe öne çıkmaktadır. Birincisi, mevcut sistem hukuk ve ticaret hayatına ilişkin değişen görüşlerle uyumlu değildir. Dolayısıyla değişikliklerin en önemli gerekçelerinden birincisi modernleşme ihtiyacıdır⁹. İkincisi de adi şirketlere ilişkin mevcut BGB §705 vd. düzenlemelerinin hukuk uygulamasıyla uyumlu olmamasıdır. MoPeG öncesi düzenlemelere rağmen Federal Mahkeme özellikle 2001 yılında verdiği “*Weißes Ross*” kararıyla¹⁰ üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kurabilen adi şirketlerin¹¹ hak ehliyetine sahip olduğunu kabul etmiştir¹². Aşağıda değinildiği üzere MoPeG ile kanunen de adi

(8) Bunun eleştirisi için bkz. *Bachmann*, s. 613.

(9) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 430.

(10) Kararın çevirisi için bkz. *Narbay, Ş./Deliduman, S.*: Alman Federal Mahkemesinin (Dış-) Adi Şirketin Hak ve Taraf Ehliyetine Sahip Olduğuna İlişkin 29.01.2001 Tarihli Kararı, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 577-594.

(11) “Üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kurabilen adi şirket” ifadesi, “dış şirket” kavramının yerine kullanılmıştır. “Dış şirket” ifadesi uygulama ve öğretimizde iç şirkete nazaran daha nadir kullanılan bir ifadedir. “Eğer somut bir olayda oluşturulmuş bulunan adi şirket [ortaklık], sözleşmeye göre hem iç ve hem de dış ilişkiyi içeriyor ve şirket [ortaklık] (tüm ortaklar) üçüncü kişilerle yapılan işlemlerde bu sıfatla yer alarak dışa karşı temsil ediliyorsa ortada bir dış şirket [ortaklık] mevcut demektir”. Dış şirket “adi şirketin normal düzeni” olarak ifade edilmektedir (bkz. *Barlas*, N.: Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, İstanbul 2016, s. 153-155). Örneğin, gizli şirketler, öğretimizde, Kanunda öngörülen diğer şirket tiplerinden farklı olarak “dış ilişkide üçüncü kişilerce bilinmediği için” iç şirket olarak nitelenmiştir. Bu şirketler iç ilişkide kaldığı için hak ehliyeti de tartışılmamaktadır (bu hususta bkz. *Bilgili*, F.: İsviçre ve Alman Hukuku Işığında Türk Ortaklıklar Hukukunda Gizli Ortaklık İlişkileri, Ankara 2003, s. 94-95).

(12) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 430. Öğretimizde “anılan karar neticesinde adi şirkete [ortaklığa] tanınan hak edinme ve borç altına girebilme ehliyetinin MoPeG ile ilk kez kanunen düzenleme altına alınmış olması” yapılan en temel değişiklik olarak nitelenmiştir (bkz. *Özdin*, F.: Alman, Avusturya, İsviçre ve Türk Hukuk Sistemlerinde Adi Ortaklıktan “Haklı Nedenle Çıkarma” Kurumunun Düzenlenişi ve Türk Hukukuna İlişkin Değerlendirmeler, İnÜHFD 2023, C. 14, S. 1, s. 4). “*Weißes Ross*” kararı, Türk öğretisinde de tartışılmıştır. Bkz. *Barlas*, s. 81-87; *Şener*, O. H.: Adi Ortaklık, Ankara 2008, s. 152-154; *Peksöz*, V.: Medenî Usûl Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri, İstanbul 2022, s. 87 vd., *Bilgili*, F.: Adi Ortaklıkların Fiil Ehliyeti ve Alman Federal Mahkemesi'nin Verdiği Yeni Karar Karşısında Ortaya Çıkan Durum,

şirketlere hak ehliyeti tanınmıştır. Bu değişiklik mevcut hukuk uygulamasına uyum sağlama ihtiyacının bir sonucudur. Yapılan reform, adi şirketlerin yapısı ve hak ehliyeti konusunda edinilen bilgilerin ışığında gerçekleşmiştir¹³.

II. ADİ ŞİRKETLERE İLİŞKİN OLARAK MoPeG'İN TEMEL AMAÇLARI

MoPeG, adi şirketi geleneksel yapısından uzaklaştırmaktadır. MoPeG'in temel amaçlarını ortaya koyabilmek için, Alman hukukunda adi şirketlere ilişkin kuralların tarihsel süreci kısaca değerlendirilebilir. BGB bakımından adi şirket üzerinde çalışan ilk komisyon, esasen Roma Hukuku'ndan esinlenmiştir. Buna göre adi şirket, ortaklar arasındaki bir borçlar hukuku ilişkisinden ibarettir. Şayet (bu ilişkiden kaynaklanan) bir şirket malvarlığı ortaya çıkarsa, bu malvarlığı, paylı olarak ortakların birlikte mülkiyetinde (müşterek mülkiyetinde) bulunmalı ve eşya hukukuna özgü “*communio*” esaslarına tâbi olmalıdır. Adi şirket hükümleri üzerinde çalışan ikinci komisyon ise, adi şirkete hukuken bir kişilik tanımaksızın, şirket malvarlığı hususunda el birliği esasını kabul etmiştir. Bunun haricinde, geleneksel model Roma Hukuku'ndaki “*societas*” örneğine dayalı düzensiz bir geçici şirket yapısındadır¹⁴.

Modernleşmeye duyulan ihtiyaç ve değişen yargı kararları gözetilerek, şahıs şirketlerine ilişkin düzenlemeler değiştirilmiştir. Adi şirketlerin çeşitliliği ve ticari hayatta bunlara sık rastlanması sebebiyle MoPeG'in çok sayıda soruna çözüm üretmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁵. Değişikliğin özünde, geçici şirket modelinden, belirli bir süre boyunca kendi hak ve borçlarına sahip olan şahıs şirketi modeline geçme amacı vardır. Bu amaç çerçevesinde MoPeG ile yapılmaya çalışılanlar şu şekilde özetlenebilir¹⁶:

Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 209-212. “*Weißes Ross*” Kararından sonra, bu Kararda benimsenen esaslarla uyumlu ve adi şirketler hukuku bakımından çok önemli kararlar verilmeye devam edilmiştir. Alman hukukundaki bu gelişmeler hukukumuzda da yakından takip edilmiştir. Bu bağlamda bir örnek için özellikle bkz. *Yongalık*, A.: Adi Şirkete Yeni Giren Ortağın Eski Borçlardan Dolayı Sorumluluğu Hakkında Alman Federal Mahkemesi'nin 7.4.2003 Tarihli Kararı, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Ankara 2006, s. 525 vd.

(13) Bkz. *Hermanns*, s. 3.

(14) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 431.

(15) Bu bağlamda muhtelif kanunlarda değişiklik yapan 137 madde üzerinde çalışıldığı hususunda bkz. *Hermanns*, s. 4.

(16) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 431.

- Saf bir borç ilişkisinden hak ehliyetine sahip şahıs şirketine geçiş.
- El birliği esasına dayalı malvarlığı rejiminden, şirketin hak sahipliğine geçiş.
- Geçici şirketten sürekli şirkete geçiş.
- Kişilerin devamlılığından kişi birliğinin devamlılığına geçiş.
- Sözleşme hukukuna dayalı düşünceden, organizasyon hukukuna dayalı düşünceye geçiş.
- *Societas fratrum*'dan¹⁷ profesyonel şahıs şirketine geçiş.
- Medeni hukuka özgü ve ticaret hukukuna özgü şahıs şirketleri ayrımından, bu ikisinin yakınlaştığı bir düzene geçiş.

III. ADİ ŞİRKETİN TANIMI VE UNSURLARINA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERLE HAK EHLİYETİNE SAHİP ADİ ŞİRKET DÜZENLEMESİ

1. Adi Şirketin Tanımı ve Unsurlarına Yönelik Değişiklikler

Adi şirketlere ilişkin temel düzenlemeler mevcut BGB §705 vd.'da bulunmaktadır. MoPeG, anılan düzenlemelerin sistematığını değiştirmiştir. Adi şirketlere ilişkin kısım, MoPeG ile değiştirilen BGB (MoPeG-BGB)'de “şirket” başlığı altında üç alt başlığa ayrılmıştır. Bunlar, genel hükümler, hak ehliyetine sahip şirketler ve hak ehliyetine sahip olmayan şirketler şeklindedir¹⁸. Mevcut BGB'de adi şirketlerin hak ehliyetine göre ayrımı olmadığı için, böyle bir alt başlıklandırma bulunmamaktadır.

Adi şirket sözleşmesinin koşullarını düzenleyen mevcut BGB §705, MoPeG ile yeniden düzenlenmiştir¹⁹. Mevcut BGB'de “şirket sözleşmesinin

(17) Alıntı yapılan yazar, Roma hukukuna ait bu kavramı, günümüz aile şirketleri kavramının öncüsü olarak kullanmaktadır (bu hususta geniş açıklama için bkz. *Fleischer, H./Mock, S.: Gesellschaftsverträge und Satzungen im Wandel der Zeiten*, NZG 2020, S. 5, s. 163.

(18) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 3; *Schulteis*, T.: *Das Recht der Gesellschaft bürgerlichen Rechts nach dem Regierungsentwurf zum Personengesellschaftsrechtsmodernisierungsgesetz – MoPeG*, GWR 2021, S. 6, s. 112.

(19) Hükümde yer alan koşul vakıaların uzun bir gelişim süreci sonucunda oluştuğu noktasında bkz. *Fleischer*, DStR, s. 432.

içeriği” olan madde başlığı, MoPeG ile “şirketin hukuki niteliği” olarak değiştirilmiştir. MoPeG-BGB §705/I’e göre şirket, şirket sözleşmesinin akdedilmesiyle kurulur. Ortaklar, sözleşmeye uygun olarak müşterek bir amaca ulaşmak üzere çaba sarf etmeyi taahhüt ederler. Mevcut BGB’de “ortak” kavramı ön plandayken, MoPeG-BGB’de “şirket” kavramı vurgulanmaktadır²⁰. Bu yaklaşım, MoPeG’in adi şirketi hak ve borç sahibi olabilecek şekilde düzenleme amacına uygundur.

Ortakların müşterek amaca ulaşmak üzere çaba sarf etme yükümlülüğü (*affectio societatis*) unsuru ile şirketin bir sözleşme temeline dayanması unsurları MoPeG-BGB’de de düzenlenmiştir. MoPeG Tasarı gerekçesinden ve öğretilerden bu iki unsura özellikle yer verildiği anlaşılmaktadır. Bu sayede adi şirketle paylı mülkiyet rejimi arasında bir sınır çizilmekte, ayrıca adi şirketin tek kişilik şirket yapısına uygun olmadığı vurgulanmaktadır²¹. Mevcut BGB §705’te, şirket sözleşmesiyle ortakların “karşılıklı olarak” müşterek amaca ulaşmak üzere çaba sarf etmeyi, özellikle sermaye koyma borçlarını yerine getirmeyi taahhüt ettikleri düzenlenmektedir. Ortakların sermaye koyma ve müşterek amaç için çaba sarf etme borçlarını karşılıklı olarak yükümlendikleri düzenlemesi değiştirilmiş ve “karşılıklı” ifadesi kaldırılmıştır. Anılan ifade tam iki tarafa borç yükleyen (karşılıklı) sözleşme kavramını çağrıştırdığı için metinden çıkarılmıştır²².

2. Hak Ehliyetine Sahip Adi Şirket Düzenlemesi

A- Kavram ve Kanuni Dayanak

Mevcut BGB §705’te yapılan en önemli değişikliklerden biri, hükme eklenen ikinci fıkranın adi şirketi iki türe ayırmasıdır. Değişikle adi şirketler hak ehliyetine sahip olanlar ve olmayanlar olarak ikiye ayrılmıştır. MoPeG-

(20) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 432.

(21) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 432 ve Gesetzentwurf der Bundesregierung, Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts, 2021, https://www.bmj.de/SharedDocs/Downloads/DE/Gesetzgebung/RegE/RegE_Personengesellschaftsrecht.pdf?__blob=publicationFile&v=3, s. 141, (Erişim Tarihi: 13.11.2023).

(22) Mevcut BGB §320 vd.’da düzenlenen karşılıklı sözleşmelerde sözleşmeye aykırılığa ilişkin kuralların şahıs şirketlerine uygulanıp uygulanmayacağı veya uygulanacaksa bunun hangi kapsamda olabileceğine ilişkin sorunun hukuk uygulamasına bırakıldığı hususunda bkz. MoPeG Tasarısı Gereçesi, s. 141 ve *Fleischer*, DStR, s. 432.

BGB §705/I'de adi şirketin her iki türü için müşterek unsurlar düzenlenmiştir. İkinci fıkra, hak ehliyetine sahip olup olmamasına göre şirketin unsurlarına ilişkin ilk fıkrayı detaylandırmaktadır. Şirketin hukuki işlemlere taraf olması yönünde ortakların müşterek iradesi varsa, adi şirket (kendisi) haklara sahip olabileceği gibi borca da girebilecektir. Bu durumda hak ehliyetine sahip bir adi şirket söz konusu olur. Ayrıca adi şirket, ortaklar arasındaki hukuki ilişkileri düzenlemeye hizmet etmek amacıyla da kurulabilir. Böyle bir şirket de hak ehliyetine sahip olmayan adi şirkettir.

Adi şirketin uygulamada karşılaşılan tüm türleri için özel kural getirilemez. Dolayısıyla “yasama ekonomisi” gözetilerek, bir sistem oluşturmaya uygun nitelikteki ayrımlara odaklanılmalıdır. MoPeG iç şirketleri üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kurabilen şirketlerden ayırmaktadır. Mevcut BGB'nin yasalaştığı erken dönemlerde dahi bu ayrımın önemli savunucularının olduğu belirtilmektedir. Hatta Federal Mahkeme'nin adi şirketlere ilişkin 2001 yılında verdiği emsal karardan sonra ortaya çıkan ilk reform tartışmaları sırasında ayrımın bir üst başlık olarak dikkate alınması gerektiği öne sürülmüştür. Dolayısıyla hak ehliyetine sahip olmayan ve olan adi şirket ayrımı ile anılan ayrım birbirine özdeştir²³.

B- Hak Ehliyeti Bakımından Esas Alınan Ölçüt ve Hak Ehliyeti Karinesi

İç şirketler MoPeG-BGB'de hak ehliyetine sahip adi şirket olarak kabul edilmemektedir. MoPeG-BGB öncelikle hak ehliyetine sahip (üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kurabilen) adi şirket olmanın ölçütünü belirlemiştir. Ayrıca buna ilişkin bir de karine öngörmüştür.

MoPeG-BGB §705/II, adi şirketin hak ehliyeti bakımından subjektif bir ölçüt benimsemektedir. Bir adi şirket, “ortaklarının, şirketin hukuki işlemlere taraf olmasına ilişkin müşterek iradeleri varsa” hak ehliyetine sahip kabul edilir. Subjektif ölçütün yanında, hukuki işlem güvenliğine hizmet etmesi amacıyla MoPeG-BGB §705/III'te bir kanuni karine öngörülmüştür²⁴. Buna göre, şirketin konusu müşterek bir unvan altında işletme²⁵ işletilmesiyle, ortakların

(23) Ayrımın geçmişi hususunda bkz. *Fleischer*, DStR, s. 432.

(24) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 3.

(25) Hükümde kastedilen işletme ifadesinin, kural olarak esnaf işletmesi olduğu belirtilebilir. Alman hukukunda, bir adi şirketin işletmesinin ticari işletmeye dönüşmesi

müşterek iradesi de şirketin hukuki işlemlere taraf olması yönündedir. Dolayısıyla işletme işleten adi şirketlerin hak ehliyetine sahip olduğu yönünde bir karine vardır. Bu karine, MoPeG Tasarısında bulunmamaktadır. Reform çalışmalarında karine öngörülmesine yönelik teklifler olmuş, ancak kabul edilmemiştir²⁶. Dolayısıyla karinenin MoPeG-BGB §705'e yasalaşma süreci sırasında sonradan eklendiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretide, MoPeG-BGB §705/II'deki subjektif ölçütün olumsuz görünmesine rağmen sorun oluşturmadığı kolektif şirketlerle karşılaştırılarak açıklanmaktadır. Zira kolektif şirketlerde hak ehliyeti, şirketin amacına (müştereken bir ticari işletme işletmek) göre belirlenmektedir²⁷. Adi şirket sözleşmesinde, ortakların iradesi şirketin hukuki işlemlere taraf olabilmesine yönelik ise, bir hukuk süjesi niteliğindeki hak ehliyetine sahip adi şirket iç ilişkide kurulmuş olur. Dış ilişkide adi şirketin oluşma anı bakımından MoPeG-BGB §719 uygulanacaktır. Buna göre dış ilişkide şirket, tüm ortakların muvafakatiyle hukuki işleme taraf olmakla ya da en geç Şirket Siciline²⁸ tescil edilmekle ortaya çıkar²⁹.

Adi şirkete hak ehliyeti tanınması, onun tüzel kişiliğe sahip olduğu anlamına gelmemektedir³⁰. Adi şirketin hak ehliyetine sahipken tüzel kişiliğe sahip olmamasının kabulü öğretide azınlık görüş tarafından eleştirilmektedir.

durumunda, bu adi şirketin kural olarak kolektif şirket olarak değerlendirileceği yönünde bkz. *Röß*, S.: Die GbR nach dem MoPeG, NZG 2023, S. 9, s. 407.

(26) Bkz. *Bachmann*, s. 614.

(27) Bkz. *Bachmann*, s. 614.

(28) Şirket Sicili hakkında bkz. aşağıda III, 2, C, b.

(29) İç ve dış ilişki bağlamında bkz. *Späth-Weinreich*, s. 4; *Bachmann*, s. 614.

(30) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 432. Adi şirketin hak ehliyetine sahip olup tüzel kişiliğinin bulunmadığına yönelik görüşün Alman hukukunda 1970'li yıllardan itibaren taraftar toplayarak hâkim görüş haline aldığı hakkında bkz. *Barlas*, s. 81-84. İsviçre hukuku ile karşılaştırmalı olarak bkz. *Pulaşlı*, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Ankara 2022, s. 93-94. Ayrıca krş. *Poroy*, R./*Tekinalp*, Ü./*Çamoğlu*, E.: Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul 2021, s. 50-51. Bu konuda Alman hukukunda yapılan tartışmalar için bkz. *Ansay*, T.: Adi Şirket Bir Tüzel Kişi Midir?, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2001, s. 4-6. 2001 tarihli "Weiβes Ross" Kararında, adi şirketin tüzel kişiliği olmadığı da vurgulanmıştır (bkz. *Peksöz*, s. 87-88). Alman Federal Mahkemesi'nin adi şirkete hak ehliyeti tanınmasına yönelik 2001 tarihli "Weiβes Ross" Kararından önce verdiği Kararlarla başlayan bir süreç vardır. Bu süreç hukukumuzda öğretiden tarafından dikkatle takip edilmiştir. Bu hususta özellikle bkz. *Yongalık*, Federal Mahkeme, s. 525-527.

Bunlara göre, özellikle üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kurabilen (hak ehliyetine sahip olacağı kabul edilen) şirketleri MoPeG sonrası dönemde tüzel kişi kabul etmek gerekir³¹.

MoPeG-BGB’de Alman Anonim Şirketler Kanunu (AktG) §1’de olduğu gibi şirketin tüzel kişiliğe sahip olduğunu açıkça belirten bir hüküm yoktur. Keza Alman Limited Şirketler Kanunu (GmbHG) §13’ün başlığı da “tüzel kişiliktir”. Şirket borçlarından da limited şirket ortakları sorumlu değildir. Kanun koyucu eğer adi şirkete tüzel kişilik tanımak isteseydi, bunu anonim şirket örneğinde olduğu gibi açıkça düzenleyebilirdi. Ayrıca şirket borçlarından ortakların birinci derece sorumlu olduğunu öngörmeyebilirdi³². Bu koşullar altında hak ehliyetine sahip adi şirketin MoPeG-BGB döneminde de tüzel kişiliğe sahip olmadığını kabul etmek daha isabetli görünmektedir.

Hak ehliyetine sahip adi şirketin tüzel kişiliğinin olmaması, MoPeG’i kanunlaştıran iradenin adi şirketi halen sözleşme hukukuna bağlı kabul ettiğinin yansımasıdır³³. Değişen adi şirket hükümlerinin borçlar özel hukukunun bir parçası olarak sistematik anlamda önceki yerini koruması öğretide eleştirilmektedir. Hatta hak ehliyetine sahip adi şirket sözleşmesel bir borç ilişkisine dayansa da bulunduğu yere uygun olmayan bir kurum olarak değerlendirilmektedir. Öğretide bu düzenlemelerin BGB genel hükümleri arasında derneklerle yan yana olmasının daha yerinde olacağı belirtilmektedir. Ancak ilgili kısımda böyle kapsamlı bir düzenlemeye yeterli alan olmadığından burada yer verildiğine işaret edilmektedir³⁴. Adi şirketler hukukuna ilişkin kuralların hem mevcut düzenlemede hem de MoPeG-BGB’de aynı yerde bulunması, Roma hukukuna özgü şirket kavramının kaldırılmamış son unsur olarak değerlendirilmektedir³⁵.

(31) Bkz. *Kindler*, P.: Die “rechtsfähige Gesellschaft” als juristische Person – erste Befunde und Überlegungen zum Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), *ZfPW* 2022, S. 4, s. 423-424.

(32) Bkz. aşağıda V, 2, A.

(33) Bkz. *Geibel*, S. J.: Mauracher Entwurf zum Personengesellschaftsrecht, *ZRP* 2020, S. 5, s. 138.

(34) Bkz. *Fleischer*, *DStR*, s. 432.

(35) Bkz. *Fleischer*, *DStR*, s. 432.

C- Hak Ehliyetine Sahip Adi Şirketi Somutlaştıran Düzenlemeler

a- Şirket Merkezi

Hak ehliyetine sahip adi şirket kavramını somutlaştıran düzenlemelerden biri şirket merkezidir. Şirketin merkezi, hak ehliyetine sahip bir kişi birliğini uygulamada somutlaştırır. Adi şirketin merkezine ilişkin esas düzenleme MoPeG-BGB §706'dır. Hüküm, fiili yönetim merkezi ile sözleşmesel merkez arasında ayırım yapmaktadır³⁶. Kural olarak, şirket merkezi sözleşmede belirlenen yer dikkate alınmaksızın, adi şirketin fiilen yönetildiği yerdir³⁷. Şirketin yönetim merkezinde yapılan her yer değişikliği, şirket merkezinin değişmesi sonucunu doğurur.

MoPeG-BGB §706 uyarınca, şirket merkezi kural olarak sözleşmeyle belirlenmez. Ancak koşulları mevcutsa, istisnaen sözleşmesel merkez de şirket merkezi olarak kabul edilebilmektedir. Bunun için, öncelikle şirketin MoPeG-BGB §707'de öngörülen Şirket Siciline³⁸ tescil edilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca sözleşmesel merkez, yurt içinde bulunan bir yer olmalıdır. Bu koşullar altında, adi şirketin merkezi, fiili yönetim yeri değil, sözleşmede belirlenen yer olarak kabul edilebilmektedir. Böylelikle Alman hukuk sistemi dışına çıkmak zorunda kalmadan, bir adi şirketin tüm ticari faaliyetlerini Alman egemenlik sahası dışında yürütebilmesine imkân tanınmıştır³⁹.

b- Şirket Sicili

aa- Sicilin Gerekliliği ve Tescil Başvurusunun Kapsamı

Hak ehliyetine sahip adi şirketi somutlaştıran ikinci düzenleme, adi şirketler için bir sicil öngörülmesidir. Bu, MoPeG'in en önemli yeniliklerindedir⁴⁰. BGB §707 ve devamında düzenlenen §707a ilâ 707d hükümlerinin önemli bir kısmı adi şirketlere ilişkin öngörülen sicile dair kuralları içermektedir. Öğretide bir sicil öngörülmesinin acil bir pratik ihtiyaç olduğu ve bu

(36) Bkz. *Kruse, C.*: Das Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG) und seine Auswirkungen aus Praktikersicht, DStR 2021, S. 41, s. 2413.

(37) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 4; *Fleischer*, DStR, s. 434.

(38) Bkz. aşağıda III, 2, C, b.

(39) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 434.

(40) Bkz. *Wertenbruch, J.*: Schloss Maurach zur Reform des Personengesellschaftsrechts, GmbHR 2020, S. 13, s. R196-R198, s. R196.

yeniliğin itirazsız benimsenmesi gerektiği belirtilmektedir⁴¹. Öngörülen sicil, “Şirket Sicili” olarak adlandırılmaktadır. Öğretide bu ifade şu şekilde eleştirilmektedir: “Şirket Sicili” ifadesi, MoPeG’in taslak olduğu dönemden kaynaklanmaktadır. Anılan dönemde, adi şirket dahil tüm şirket türleri için tek bir sicil öngörülmesi teklif edilmiştir. MoPeG’in Tasarıya dönüşümü aşamasında teklif kabul edilmemiş, ancak sicilin adı değiştirilmemiştir. Dolayısıyla adi şirketler için öngörülen sicilin adı “Şirket Sicili” olarak kalmıştır. Bunun özellikle Almanya’da hukuki işlem yapan yabancılar bakımından yanıltıcı olabileceği ifade edilmektedir. Sicilin, “adi şirketler sicili” olarak adlandırılmasının daha doğru olduğu savunulmaktadır⁴².

Şirket Siciline tescil için, şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesine müracaat edilebilmektedir⁴³ (MoPeG-BGB §707/I). Sicil en başta hukuki işlem güvenliğine hizmet eder. Sicile tescilin aleniyeti sayesinde, girilecek hukuki işlemlerde bir adi şirketin varlığı, hüviyeti, temsil usulü gibi hususlar sicilden anlaşılacaktır⁴⁴. MoPeG-BGB §707/II, tescil başvurusunun kapsayacağı hususları düzenlemektedir. Şirkete ilişkin bilgilerle ortaklara ilişkin bilgiler ayrı ayrı kurala bağlanmıştır. Şirkete ilişkin olarak şirketin adı, merkezi ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerden biri içinde olmak kaydıyla adresinin sicile bildirilmesi gerekmektedir. Keza ortaklara ilişkin olarak bildirilecek hususlar MoPeG-BGB §707/II, 2 ile düzenlenmiştir. Burada da ortağın gerçek kişi olup olmamasına göre bir ayrıma gidilmiştir. Ortak gerçek kişi ise, soyadı, adı, doğum tarihi ve yerleşim yerinin bildirilmesi gerekmektedir. Ortak tüzel kişi veya hak ehliyetine sahip bir şahıs şirketi ise, ticaret unvanı veya adı, türü, merkezi ve Kanunun öngördüğü durumlarda yetkili sicil ve sicil numarası bildirilmelidir. MoPeG-BGB §707/II, 3 hükmü, tescil için yapılacak bildirimde ortakların temsil yetkisine ilişkin hususların da yer alması gerektiğini düzenlemektedir. Ayrıca MoPeG-BGB §707/II, 4’e göre şirketin diğer sicillere tescilli olmadığının da beyan edilmesi gerekmektedir.

(41) Bkz. *Bachmann*, s. 615.

(42) Bkz. *Wimmer*, F.: Ein Register für die GbR- Der Mauracher Entwurf eine richtungsweisende Konzeption für Objekt- und Subjektpublizität, DZWIR 2020, S. 8, s. 382.

(43) Sicile yapılacak bildirimlerin noterde onaylama usulüne tâbi olduğu hususunda bkz. *Wimmer*, s. 381. Bu sebeple, Şirket Sicilinin noterlik uygulaması bakımından önem taşıdığı yönünde bkz. *Hermanns*, s. 7 ve 9.

(44) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 434; *Kruse*, s. 2413.

bb- Tescilin Zorunlu Olmaması ve Sicilin Aleniyeti

MoPeG-BGB §707 yeni kurulmuş ya da hali hazırda var olan bir adi şirketin, sicile tescilli zorunluluğunu öngörmemektedir. Dolayısıyla tescilsiz bir adi şirketin hukuki işlemlerde bulunması hukuka aykırı değildir⁴⁵. Öğretiye göre, Alman sistemi katı bir normatif düzen öngören Fransız ve Avusturya sistemlerinden ayrılmaktadır⁴⁶. Bunun yerine genel hüküm niteliği de gözetilerek adi şirketin esnek yapısı korunmuştur⁴⁷. Dolayısıyla adi şirketin hak ehliyetine sahip olabilmesi için tescilli olması koşulu aranmamaktadır⁴⁸.

Tescil zorunluluğu olmasa da yeni sistemin adi şirketlerin tescilini arzuladığı anlaşılmaktadır. Bu, adi şirketin sicile tescilini teşvik edecek hükümlerle yapılmaktadır. Tescil, adi şirketlere bazen belirli fayda ve imkânlar sağlarken, bazen de adi şirketin yapabileceği belirli işlemler şirketin tescilli olması koşuluna bağlanmaktadır. Örneğin sadece tescil edilmiş şirketlerin merkezi sözleşmeyle tayin edilebilmektedir⁴⁹. Dolayısıyla tescilli adi şirketlere yönetim merkezi ile sözleşmesel merkezini ayırma imkânı sunulmuştur⁵⁰. Buna karşın tapuda işlem yapmak isteyen adi şirketler bakımından farklı bir yol izlenmiştir. Tescilli olmayan adi şirketlerin tapuda taşınmazları devralması veya devretmesi mümkün olmayacaktır. Hatta bu engel, kazanılması ve devri tapuda değişiklik yapılmasını gerektiren tüm işlemler bakımından mevcuttur⁵¹. Dolayısıyla tapuda işlem yapmak isteyen bir adi şirket, Şirket Siciline tescille zorlanmaktadır⁵². MoPeG sonrasında, Alman Tapu Sicil Yönetmeliği'nde (GBO) de bununla uyumlu değişiklik yapılmıştır. Mevcut GBO §47/II'ye

(45) Bkz. *Wertenbruch*, s. R196.

(46) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 434.

(47) Bkz. *Noack*, M.: Von Maurach in die Welt – Der Gesetzentwurf der Expertenkommission zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts im Überblick, NZG 2020, S. 15, s. 582.

(48) Bkz. *Bachmann*, s. 615; *Fleischer*, DStR, s. 434; *Noack*, NZG, s. 582; *Hermanns*, s. 6.

(49) Bkz. *John*, D.: Das Gesellschaftsregister gemäß MoPeG, NZG 2022, S. 6, s. 245; *Fleischer*, DStR, s. 434.

(50) Bkz. *Claußen*, R./*Pieronczyk*, M.: Das Beschlussmängelrecht in der eingetragenen Gesellschaft bürgerlichen Rechts: Ein Plädoyer für die Erstreckung des Anfechtungsmodells auf die "eGbR", NZG 2021, S. 15, s. 621.

(51) Bkz. *John*, s. 246.

(52) Bkz. *Kruse*, s. 2413; *Wimmer*, s. 381.

göre, Tapu Sicilinde bir adi şirket lehine hak tescil edilecekse, şirket ortakları da Tapu Siciline tescil edilmektedir. Oysa MoPeG ile değiştirilen ve 2024 sonrası yürürlüğe girecek olan GBO §47/II’de, tapuda adi şirket lehine hak tescilinin sadece şirketin Şirket Siciline tescilli olması halinde mümkün olduğu açıkça düzenlenmiştir.

Sicile tescilli adi şirketler, unvanlarında tescilli adi şirket veya Kanunda bunun için öngörülen “eGmbH” kısaltmasını kullanmakla yükümlüdür (bkz. MoPeG-BGB §707a/II). Tescilli adi şirketlerin unvanları hakkında, ticaret unvanının korunması ve seçilmesine dair HGB kurallarının kıyasen uygulanabileceği MoPeG-BGB §707a’da belirtilmektedir.

MoPeG-BGB §707a/III’ün HGB §15’e yaptığı atıftan dolayı Şirket Sicili bakımından aleniyet ilkesi yürürlüktedir. Ancak hükme göre, adi şirketin tacir sıfatının bulunmaması, Şirket Sicilinin aleniyetine dahil değildir. Dolayısıyla üçüncü kişiler, sadece Şirket Sicilindeki tescille güvenerek, bir şirketin adi şirket olduğunu kabul edemezler. Zira söz konusu şirketin aslında ticaret siciline tescil edilmesi gerekli bir kolektif şirket olması da mümkündür⁵³.

Tescil, adi şirketi alenileştirmekte, bu da hukuki işlemlerde sorumluluk ve temsil ilişkileri hususunda açıklık sağlamaktadır⁵⁴. Örneğin, aşağıda belirtildiği üzere⁵⁵ sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, şirket tüm ortaklar tarafından birlikte temsil edilebilmektedir (MoPeG-BGB §720/I). Sözleşmesinde birlikte temsilden ayrılan hüküm bulunduran tescilli adi şirketlerde, bu durum üçüncü kişiler nezdinde alenileşmektedir. Çünkü şirket tescil edilirken, ortakların temsil yetkisine ilişkin hususlar sicile bildirilmektedir (MoPeG-BGB §707/II, 3). Böylelikle tescil sayesinde, temsile ilişkin sözleşmesel hususlar aleniyet kazanmış olur. Tescilli bir adi şirketle hukuki ilişki kurmak isteyen üçüncü kişilere, o şirketin temsil usulü hakkındaki şeffaflık, hızlı ve güvenilir bir yolla sağlanmaktadır⁵⁶. Şeffaflık ticari hayatta şirkete önemli bir fayda sağlar. Bu da şirketin sicile tescilini teşvik etmenin farklı bir yoludur.

(53) Bu husus hakkında bkz. *Röß*, s. 402. Bu durum aslında Alman hukukundaki adi şirket ve kolektif şirket arasındaki geçişlilikten kaynaklanmaktadır. Bu yönde bir açıklama için bkz. yukarıda dipn. 25.

(54) Bkz. *Noack*, M.: *Der Regierungsentwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts* (MoPeG), BB 2021, S. 11, s. 645.

(55) Bkz. aşağıda V, 1.

(56) Bkz. *John*, s. 245; *Fleischer*, DStR, s. 434.

IV. İÇ İLİŞKİYE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

1. İç İlişki Kurallarının Modernleştirilmesi ve Sözleşme Özgürlüğü

Ortakların birbirleri ve şirketle olan ilişkileri önemli ölçüde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikler hak ehliyetine sahip adi şirket yapısına ve günümüzün hukuk ile ticaret hayatının ihtiyaçlarına uyum sağlama amacı taşımaktadır. Bu çerçevede, mevcut BGB'ye geçmişten gelen bazı düzenlemelerin kaldırılması veya değiştirilmesi gerekmiştir. Örneğin, ortakların diğer ortaklara verdiği zararlardan sorumluluğu günümüz koşullarına göre düzenlenmiştir. Bu yaklaşım geleneksel bir düzenleme olan mevcut BGB §708'in kaldırılmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla Roma hukukundan kalma özen ölçüsü “*diligentia quam in suis*” (ortağın üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirirken, kendi işlerinde gösterdiği özeni göstermesi), bu yaklaşımın bir neticesi olarak kaldırılmıştır⁵⁷. Bu konuda özel bir hüküm de getirilmediğinden, MoPeG sonrası dönemde genel hükümler uygulama alanı bulacaktır⁵⁸.

İç ilişkinin düzenlenmesi konusunda kanun koyucunun dikkat çekici bir başka tercihi daha vardır. MoPeG'de sadakat yükümlülüğü, eşit işlem ilkesi gibi genel nitelikli, ayrı ayrı şirket türlerine özgü olmayıp şirketler hukukunun temel ilkelerine ilişkin düzenlemelerin Kanuna alınmasından imtina edilmiştir⁵⁹. Örneğin öğretilde, en önemli ortaksal yükümlülüklerden olan sadakat yükümlülüğüne reform sırasında Kanuna artı bir değer katmadığı için yer verilmediği belirtilmekte ve bu tutum eleştirilmektedir⁶⁰.

Şirketler hukukuna ilişkin genel ilkelerin Kanuna yansıtılmaması eğiliminin istisnalarından biri, adi şirketlerde geniş uygulama alanı bulan irade özerkliğidir. MoPeG-BGB §708 ile adi şirketlerde sözleşme özgürlüğü özellikle vurgulanmaktadır. Buna göre, aksi Kanunda öngörülmedikçe, şirket sözleşmesiyle adi şirketlerde iç ilişkiye ilişkin hükümlerin aksinin kararlaştırılması mümkündür.

(57) Bkz. *Kindler*, s. 415.

(58) Bu bağlamda kural olarak BGB §276/I ve II'nin uygulama alanı bulacağı yönünde bkz. *Habersack, M./Lüdeking, M.*: Die Haftung des Gesellschafters nach Aufhebung des §708 BGB durch das MoPeG, RfamU 2022, S. 1, s. 7.

(59) Bkz. *Punte, J. M./Klemens, P./Sambulski, Y.*: Der “Mauracher-Entwurf” zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts – was lange währt, wird endlich gut?, ZIP 2020, S. 25-26, s. 1231.

(60) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 434.

tırılması mümkündür. Dolayısıyla ortaklar birbirleri ve şirketle olan ilişkilerini büyük ölçüde sözleşme özgürlüğü çerçevesinde düzenleyebileceklerdir. Öğretiye göre, bu düzenlemenin esin kaynağı mevcut HGB §109'dur⁶¹. MoPeG-BGB §708'deki "aksi Kanunda öngörülmedikçe" ifadesi, sözleşme özgürlüğünün sınırlarını vurgulamaktadır. Ancak aksi kararlaştırılmayacak hükümlerin sınırlayıcı sayımı yapılmamıştır. Bunun yerine, ilgili hükümlerin uygulamada yorumlanıp aksinin kararlaştırılabilir olup olmadığının değerlendirilmesi beklenmektedir⁶².

2. Kâr-Zarar Paylaşımı ve Bunun Sermaye Koyma Borcu ile İlişkisi

Adi şirkette kâr ve zararın paylaşımı konusunda MoPeG değişiklikler yapmıştır. Kâr-zarar paylaşımı ile sermaye koyma borcu düzenlemeleri arasında ilişki vardır. Bu sebeple sermaye koyma borcuna yönelik kısa bir açıklama yapılabilir. MoPeG-BGB §709/I ve II, ortakların sermaye koyma borcu ile ilgilidir ve dikkat çekici özellikler taşımamaktadır. Her ortak, hizmet edimleri de dahil olmak üzere, müşterek amacın gerçekleştirilmesine uygun bir sermayeyi şirkete getirmekle yükümlüdür. Düzenlemede, şüphe halinde ortakların eşit düzeyde sermaye koymakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.

MoPeG-BGB §709/III adi şirketler hukuku bakımından esaslı bir değişiklik içermektedir. Hüküm, genel olarak mevcut BGB §722'nin yerini almıştır⁶³. Ortakların kâr-zarar paylaşımı ve oy hakkına ilişkin esasları düzenlemektedir. Bu düzenleme, MoPeG'in HGB'de yaptığı değişiklikler neticesinde ticaret şirketi niteliğindeki şahıs şirketleri bakımından da uygulama alanı bulmaktadır⁶⁴.

(61) Bkz. *Punte/Klemens/Sambulski*, s. 1231. Yazarlarca gönderme yapılan mevcut HGB §109, MoPeG ile değiştirilmiştir; yazarların değişiklik öncesi düzenlemeye gönderme yaptığı kabul edilmelidir.

(62) Bu hususta ve ayrıca MoPeG'in Amerikan sisteminden önemli ölçüde farklı olduğu; Amerikan Yeknesak Şirket Kanunu m. 1/105, c'de şirket sözleşmesinde hangi hükümlerin aksinin kararlaştırılmayacağına liste şeklinde sayıldığı konusunda bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435. İlgili düzenleme için bkz. National Conference Of Commissioners On Uniform State Laws, Uniform Partnership Act, 1997, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=9e30c4d7-dbed-c173-dfc1-26394e60152d&forceDialog=0>, (Erişim Tarihi: 13.11.2023).

(63) Bkz. *Schulteis* s. 115.

(64) Bkz. *Kilincsoy*, E.: *Analyse der Modernisierung des Personengesellschaftsrechts*

Benimsenen yeni esas, ortakların kuruluş sırasında şirkette kâr ve zararının bölüşümü ile oy hakkı hususunda özel düzenleme yapacakları kabulü üzerine kuruludur. Şirket sözleşmesinde düzenleme yapılmadıysa, kâr-zarar bölüşümü ile sermaye koyma borcu arasında ilişki kurulmaktadır. Buna göre “sözleşmede hüküm olmayan hallerde” kâr ve zarara katılma, her ortağın koyduğu sermayenin değerine oranla belirlenecektir. Kökeni Roma hukukuna dayanan, adi şirkette kâr ve zararın ortak sayısına göre “kardeşçe” (eşit) bölüşümünü esas alan ilke yeni sistemde kural olarak yoktur⁶⁵. Bu önemli bir yeniliktir; ancak yanlış anlaşılmalıdır. Çünkü kâr ve zararın eşit bölüşümünden tam anlamıyla vazgeçilmemiştir. Zira MoPeG-BGB §709/II uyarınca, sözleşmede açıklık olmadığı durumlarda ortakların sermaye koyma borçlarının birbirine eş değer olmaları gerektiği kabul edilmektedir. Bununla uyumlu olarak MoPeG-BGB §709/III’te, bir yandan kâr-zarar paylaşımı diğer yandan da ortakların sermaye koyma borçları hakkında hüküm içermeyen sözleşmeler bakımından eşitlik ilkesinin uygulanacağı düzenlenmiştir⁶⁶. Buna karşın sermaye koyma borcunun düzenlendiği sözleşmelerde, kâr ve zarara katılım da koyulan sermayenin değerine göre belirlenecektir. Bu sebeple yeni düzenlemenin basamaklı bir yapı olduğu ifade edilmektedir⁶⁷. Oysa mevcut BGB §722’de, kâr ve zarar paylaşımına ilişkin olarak sözleşmede düzenleme yoksa, ortakların koydukları sermayenin değerine bakılmaksızın kâr ve zararın eşit bölüneceği düzenlenmiştir. Bu noktada MoPeG’in önemli bir değişiklik yaptığı ifade edilebilir.

3. Şirket Malvarlığı: El Birliği Mülkiyetinin Kaldırılması

MoPeG-BGB’de adi şirketlere ilişkin dikkat çekici yeniliklerden bir diğeri de şirket malvarlığına ilişkindir. MoPeG-BGB §713, ortakların koydukları sermayeyle şirket için veya şirket aracılığıyla kazanılmış hakların ve girişilmiş borçların şirketin malvarlığını teşkil ettiğini düzenlemektedir. Bu düzenleme adi şirketin hak ehliyetinin kabul edilmesinin doğal bir sonu-

durch das MoPeG, FR 2021, S. 6, s. 249. Yazar MoPeG Tasarısı’nın öngördüğü HGB §105/II ve §161/II’ye gönderme yaparak bu tespitte bulunmuştur. Makaleden sonra kabul edilen metinde yazarın atfı yaptığı §105/II’de yer alan hükmün üçüncü fıkrada yer aldığı ifade edilmelidir.

(65) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435; *Kindler*, s. 415.

(66) Bkz. *Kilincsoy*, s. 249.

(67) Bkz. *Noack*, NZG, s. 583.

cludur⁶⁸. Mevcut BGB §718 ve 719'dan şirkete ait bir malvarlığı olmadığı, bunun ortakların el birliğiyle sahip olduğu bir malvarlığı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır⁶⁹. Ancak anılan düzenlemelere rağmen, Alman uygulamasında verilen yeni kararlar şirketin kendi malvarlığına sahip olduğunu kabul etme eğilimindedir⁷⁰. Dolayısıyla MoPeG, Alman hukukunda verilen yeni kararlarla uyumludur. MoPeG-BGB §713, mevcut BGB §718'i tamamen ortadan kaldırmıştır. Öğretide el birliği prensibine ilişkin literatürdeki zenginliğin değişiklikten etkilendiği, ancak buna rağmen yapılan değişikliğin desteklenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Çünkü hak ehliyeti olan bir şirketin malvarlığı yapısının el birliği prensibine göre oluşturulması, fiilen anlamsız olurdu⁷¹.

MoPeG öncesinde, şirket malvarlığına ortakların el birliğiyle sahip olması, ortakların bu malvarlığı karşısındaki şahsi durumlarının da düzenlenmesini gerektirmiştir. Örneğin bir ortağın şirket malvarlığına dâhil unsurlardan herhangi birisi üzerinde şahsen tasarrufta bulunamayacağı ve bununla bağlantılı hususlar mevcut BGB §719'da düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler, MoPeG-BGB §713 karşısında anlamını yitirmiş olup kaldırılmıştır⁷². Çünkü artık ortaklar değil, hak ehliyeti sahibi olan şirket, kişi birliği olarak bizzat malvarlığına sahiptir. MoPeG öncesi sistemde, malvarlığı üzerinde ortakların el birliği ile hak sahibi olmasının, ortakların şahsi malvarlığı ile şirket malvarlığını ayırma konusunda önemli bir işlev üstlendiği de ayrıca belirtilmektedir⁷³.

4. Ortaklar Kararına Yönelik Değişiklikler

A- Ortaklar Kararının Yönetim Kavramından Ayrılması, Kararların Hükümsüzlük ve İptali ile Oy Hakkına İlişkin Değişiklikler

MoPeG-BGB §714, şirketler hukukuna özgü irade oluşumunu düzenlemekte ve bunu şirket yönetiminden ayırmaktadır. MoPeG Tasarısı madde gerekçelerine göre, mevcut BGB §709-711 arasında yönetim ve karar alma hususları birbirinden ayrılması oldukça zor şekilde düzenlenmiştir⁷⁴. Yeni

(68) Bkz. *Noack*, BB, s. 643; *Fleischer*, DStR, s. 435; *Hermanns*, s. 5.

(69) Bunun değiştiği hususunda bkz. *Späth-Weinreich*, s. 4; *Schulteis*, s. 115.

(70) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435.

(71) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435.

(72) Bkz. *Bachmann*, s. 615; *Fleischer*, DStR, s. 435; *Schulteis*, s. 115.

(73) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435.

(74) Bkz. MoPeG Tasarısı Gerekçesi, s. 170; *Noack*, NZG, s. 583.

sistemde şirketin ortaklardan ayrılarak bağımsızlaştırılması, yönetim ile karar almanın ayrılmasını gerektirmiştir. Yapılan değişiklik, (adeta genel kurulda karar alınması gibi) ortaklar düzeyinde irade oluşumu (MoPeG-BGB §714) ile (şirketi yönetime yetkili ortaklar tarafından) şirketin yönetilmesini⁷⁵ (MoPeG-BGB §715) hem hukuk dogmatiği hem de yasa yapma tekniği olarak ayırmıştır⁷⁶. Bu durumda yeni sistematikte yönetim ve karar alma arasında anlaşılması kolay bir ayırım yapma amacı vardır. Şirket iradesinin ortaklar düzeyinde oluşumu ortaklar kararıyla mümkündür. Temel işlemler⁷⁷ ile olağanüstü işler ortaklar kararı gerektirmektedir. Olağan işler için ise ortaklar kararı gerekmez. Ancak ortaklar kararıyla veya şirket sözleşmesiyle bunun aksinin öngörülmesi de mümkündür⁷⁸.

Ortaklar kararının şirket yönetiminden açık biçimde ayrılması ve bir genel kurul niteliğinde değerlendirilmesi, alınan kararların hükümsüzlüğü ve iptaline ilişkin kuralların varlığını gerektirir mi? MoPeG çalışmaları sırasında BGB §714'ün devamında ortaklar kararının hükümsüzlüğü ve iptaline ilişkin kurallar öngörülmüştür. Bu kurallar anonim şirketlere ilişkin AktG §241 vd. hükümleri örnek alınarak hazırlanmıştır. Uygulama alanı da (ticaret ortaklığı niteliği taşıyanlar dahil) tüm şahıs şirketlerini kapsamaktadır⁷⁹. Ortaklar kararının hükümsüzlüğü ve iptaline yönelik hazırlanan bu hükümler yasama sürecinde MoPeG-BGB'den çıkarılmıştır. Başka bir ifadeyle adi şirket kuralları arasında yer almamışlardır. Bu kurallar, MoPeG ile kolektif şirketlere ilişkin HGB §110 ve devamına eklenmiştir. Böylelikle hükümsüzlük ve iptale ilişkin kurallar esasen şahıs şirketi niteliğindeki ticaret şirketleri için öngörülmüştür. Öngörülen hükümsüzlük ve iptal modeli, karar alma sürecinin şekline ilişkin asgari koşullar gerektirmektedir. Bunun gerektirdiği profesyonelleşmenin ticaret şirketlerinden beklenebileceği düşüncesi, ilgili kuralların adi şirket hü-

(75) Şirket yönetimi hususunda bkz. aşağıda IV, 5.

(76) Bkz. *Lieder*, J.: Modernisierung des Personengesellschaftsrechts- Der Regierungsentwurf des MoPeG in der rechtspolitischen Analyse, ZRP 2021, S. 2, s. 34; *Kruse*, s. 2414.

(77) Şirket sözleşmesinin değiştirilmesine sebep olan durumların “temel işlemler” olarak adlandırıldığı hususunda bkz. *Şener*, s. 285. Adi şirkette “temel iş ve işlemler” kavramı ile bunun ortaklar kararı ile bağlantısı noktasında detaylı açıklamalar için ayrıca bkz. *Kendigelen*, A./*Kırca*, İ.: Şirketler Hukuku C. I, İstanbul 2021, s. 66-67.

(78) Bkz. *Fleischer*, DSrR, s. 435.

(79) Bkz. *Lieder*, s. 34-35; *Claußen/Pieronczyk*, s. 620.

kümleri arasından çıkarılmasına sebep olmuştur⁸⁰. Gerçekten de MoPeG ile değişen HGB §109'da kolektif şirkette karar alma bakımından, toplantıya davet ve toplantı amacının uygun bir zamanda ortaklara duyurulmasına ilişkin düzenlemeler vardır⁸¹. Kolektif şirketlere ilişkin yeni getirilen hükümsüzlük ve iptal kurallarının adi şirketler bakımından da uygulama alanı bulabileceği öğretide ifade edilmektedir. Öncelikle bu şirketlerin sözleşmesinde ilgili iptal kurallarına yer verilebilir veya atıfta bulunulabilir⁸². Bu olmasa bile anılan kuralların çoğunluk esasına göre karar alan⁸³ ve üçüncü kişilerle hukuki ilişkiler kuran adi şirketlere uygulanabileceği öğretide belirtilmektedir⁸⁴. Dolayısıyla MoPeG ile HGB'de yapılan değişikliğin adi şirketleri etkilemesi kuvvetle muhtemeldir.

Ortaklar kararını gerektiren durumlarda ortakların bir kurul gibi karar alabilmeleri için oy hakkına sahip olmaları gerekir. MoPeG-BGB §709/III ortakların oy hakkını ortak sayısına göre belirleyen yaklaşımdan kural olarak ayrılmıştır. Oy hakkının kapsamı, ortakların kâr-zarar paylaşımına ilişkin ilkelere göre belirlenmektedir⁸⁵. Dolayısıyla önce sözleşmede oy hakkı hususunda düzenleme olup olmadığı araştırılacak, yoksa ortakların koydukları sermayenin değerine göre oy hakkının kapsamı belirlenecektir⁸⁶. Ancak şirket sözleşmesinde ortakların getirdikleri sermaye değerleri de düzenlenmemişse,

(80) Bkz. *Claußen/Pieronczyk*, s. 623; *Lieder*, s. 35.

(81) Tescilli adi şirketlerin profesyonelleşme açısından şahıs şirketi niteliğindeki ticaret şirketleri kadar gelişmiş olamayacağı, bu sebeple ortaklar kararının hükümsüzlük ve iptaline yönelik kuralların adi şirketler için öngörülmemesi öğretide eleştirilmektedir (bkz. *Claußen/Pieronczyk*, s. 625). Benzer yönde bkz. *Tröger, T./Happ, B.: Unzulängliche Institutionenbildung im Beschlussmängelrecht der Personengesellschaft*, NZG 2021, S. 4, s. 137.

(82) Bkz. *Lieder*, s. 35.

(83) Çoğunluk esasına göre karar alınabilen durumlarda azınlığın korunması amacıyla kararların hükümsüzlüğü ile iptaline yönelik kurallara ihtiyaç olduğu yönünde bkz. *Hermanns*, s. 8.

(84) Bkz. *Schmidt, K.: Beschlussmängel und Beschlussmängelstreitigkeiten nach der Modernisierung des Personengesellschaftsrechts- Reformgesetzgebung und Rechtsfortbildung im Dialog*, ZHR 2023, S. 1, s. 122. Oysa ilgili hükümlerin BGB'ye değil de HGB'ye alınmasının nedeni, adi şirketler bakımından bu kurallar yerine, mevcut uygulama ile buna ilişkin öğretideki genel görüşlerin sürdürülmesi yönündeki düşünce olmuştur (bkz. *Claußen/Pieronczyk*, s. 620).

(85) Bkz. *Schulteis*, s. 114.

(86) Bkz. *Kindler*, s. 415.

oy hakkı ortak sayısına göre belirlenecektir⁸⁷. Değişikliğin Alman uygulamasına uygun olduğu, sözleşmelerde genel olarak bu yönde kurallar konulduğu ifade edilmektedir⁸⁸. Şirket sözleşmelerinde ortakların yerine getirmekle yükümlü olduğu sermaye koyma borcuna genel olarak yer verildiğinden, ortaklar kararında oy hakkının çoğunlukla ortakların koydukları sermayeye göre belirleneceği belirtilebilir.

B- Karar Yeter Sayısı ve Oy Hakkından Yoksunluğa İlişkin Değişiklikler

MoPeG-BGB §714'e göre ortaklar kararı oy hakkına sahip bütün ortakların oybirliği ile alınır. Ancak düzenleme emredici değildir. Dolayısıyla şirket sözleşmesinde bu kuralın aksi kararlaştırılabilir. Çoğunluğu esas alan bir yetersayı benimsenirse, karar alma bakımından kolaylık sağlanmış olur⁸⁹. Ayrıca sadece yeter sayı değil, yeter sayının dayanağı da değiştirilebilir. Dolayısıyla ortaklar kararı için yeter sayı oy birliği olsa bile, bunun "oy hakkına sahip ortaklara" göre değil, toplantıda temsil edilen oylara veya kullanılan oylara göre belirlenmesi de sözleşmeyle düzenlenebilir. Hatta her iki hususa yönelik sözleşme hükmü getirilmenin de mümkün olduğu kabul edilmelidir. Örneğin ortaklar kararı için oy birliği yerine, "kullanılan oyların çoğunluğu" gibi bir esas benimsenebilir⁹⁰. Sözleşmeyle yeter sayının değiştirildiği durumlarda oy hakkına ilişkin MoPeG-BGB §709/III düzenlemesinin önemi anlaşılacaktır. Çünkü oy birliği yerine çoğunluğa bağlı bir yeter sayı esas alındığında, oy hakkının kapsamının sermayeye göre belirlenmesiyle ortak sayısına göre belirlenmesi arasında önemli farklılıklar ortaya çıkacaktır. Ortaklar kararı sözleşmede farklı bir çoğunluk esasına tabi tutulmuşsa, şirketin sona erdirilmesi gibi bazı önemli durumlar için nitelikli karar yeter sayıları da Kanunda düzenlenmiştir⁹¹.

(87) Bkz. *Storz*, J.: Der Mauracher Entwurf für ein Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), GWR 2020, S. 13, s. 260.

(88) Bkz. *Wicke*, H.: Mehrheitsklauseln und unentziehbare Rechte nach Rechtsprechung und MoPeG- Zugleich Anmerkung zu BGH, Urteil vom 13.10.2020, II ZR 359/18, MittBayNot 2021, S. 2, s. 105; *Fleischer*, DStR, s. 435.

(89) Bkz. *Kruse*, s. 2414.

(90) Çoğunluk kuralı hakkında açıklamalar için bkz. *Wicke*, s. 105.

(91) Bkz. aşağıda VI, 2, B.

MoPeG-BGB §714'te "oy hakkına sahip ortaklardan" bahsedildiğine göre, bazı durumlarda ortakların oy hakkından yoksun olma ihtimali de mevcuttur. Ancak hükümde, oy yasağına ilişkin açık bir kural getirilmemiştir. Hükmün gerekçesine göre, bu hususta açık bir düzenleme getirmek, gereksiz bir kazuistik yaklaşım teşkil etmektedir⁹². Bir ortakla hukuki işlem yapılmasına ilişkin alınacak kararlar bakımından ilgili ortağın oy yasağı altında olup olmadığı düşünülebilir. Bu durumda derneklere ilişkin mevcut BGB §34 veya limited şirketlere ilişkin GmbHG §47/IV düzenlemelerine kıyasen oy yasağının olup olmadığı hususunun içtihatlarla bırakıldığı gerekçede ifade edilmektedir⁹³. Dernekler, kooperatifler, limited ve anonim şirketler bakımından uzun zamandır oy yasaklarına ilişkin kanuni düzenleme olmasına rağmen şahıs şirketleri alanında buna halen yer verilmemesi öğretide eleştirilmektedir⁹⁴.

5. Şirketin Yönetimine İlişkin Değişiklikler

MoPeG şirket yönetimine ilişkin kuralların sistematikliğini değiştirmiştir. MoPeG-BGB §715, mevcut BGB §709-712 arasında dağınık halde bulunan kuralları yönetim yetkisi başlığı altında bir araya getirmiştir. Bu hüküm çerçevesinde yönetim, şirketin temel yapısına ilişkin alınan önlemler haricinde, ortak amacın gerçekleştirilmesine yönelik her faaliyettir⁹⁵. MoPeG-BGB §715/I'e göre, şirket işlerinin yönetimi tüm ortaklar bakımından hem hak hem yükümlülüktür. Dolayısıyla kural olarak tüm ortaklar yönetim yetkisine sahiptir. MoPeG ile değişen kollektif şirketlere ilişkin HGB §116/III'ün aksine, adi şirkette kural bireysel yönetim değil, birlikte yönetim ilkesidir. Dolayısıyla, sözleşmede aksi düzenlenmedikçe, tüm ortaklar birlikte yönetim yetkisini kullanacaktır⁹⁶.

Birlikte yönetim modeli bilinçli bir tercihtir. Aşağıda değinildiği üzere, adi şirketin temsili bakımından da dış ilişkide birlikte temsil esası benimsen-

(92) Bkz. MoPeG Tasarısı Gerekçesi, s. 171.

(93) Bkz. MoPeG Tasarısı Gerekçesi, s. 171.

(94) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435; *Lieder*, s. 35; *Heckschen*, H.: Der so genannte "Mauracher Entwurf" – ein positiver Schritt zur Reform des Personengesellschaftsrechts, NZG 2020, S. 20, s. 764; *Heckschen*, H.: Nächster Schritt zur Reform des Personengesellschaftsrechts genommen – Referentenentwurf zum MoPeG vorgestellt, GWR 2021, S. 1, s. 3.

(95) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 5.

(96) Bkz. *Noack*, NZG, s. 583; *Späth-Weinreich*, s. 5.

miştir⁹⁷. Öğretide, bireysel yönetim ilkesinin kabul edilmesine yönelik tavsiyelerin MoPeG Tasarısına yansımadağı ifade edilmektedir⁹⁸. Her ortağın Kanunen bireysel yönetim ve temsil yetkisi ile donatıldığı bir sistemde, şirket ticari hayatta hızlı hareket edebilir. Ancak bu, ortakların birbirinden bağımsız olarak kendi başına karar alıp uygulayabilmesi ve diğer ortakların beklemedikleri hukuki işlemlerden şirketin bağılı olması sonucunu doğurabilir. Dolayısıyla ortakların sorumluluk riskinin engellenmesine yönelik ihtiyaç, hızlı hareket edebilen esnek bir yapıya olan ihtiyaçtan daha önemli kabul edilmiştir⁹⁹. Şirket sözleşmesinde, birlikte veya bireysel olmak üzere tüm ortakların ya da ortaklardan bazılarının yönetim yetkisi kullanabileceğı düzenlenebilir¹⁰⁰. Sözleşmede bireysel yönetim yetkisi tanınmışsa, yönetim yetkisine sahip diğer ortakların, yöneticinin yapacağı işleme karşı iç ilişkide itiraz etme olanağı vardır. MoPeG-BGB §715/IV, son cümle uyarınca, bu durumda işlemin yapılmaması gerekmektedir.

MoPeG-BGB §715/II'den yönetim yetkisinin kullanımına ilişkin düzenlemelerin öncelikle olağan işlere yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Zira MoPeG-BGB §715/II c. 2'ye göre, şirkette kendisinden yönetim yetkisi alınmış ortaklar varsa, olağanüstü işler bakımından, onların da onayı gerekmektedir. Bu şekilde onların katılımı olmaksızın işletmenin esaslı bir yapısal değişikliğe uğraması engellenmiştir¹⁰¹. MoPeG-BGB §715/V uyarınca, yönetim yetkisi, haklı sebeple ortağın elinden kısmen ya da tamamen alınabilir. Bunun için diğer ortakların kararı gerekmektedir. İlgili ortağın yönetim yetkisini şirket sözleşmesi ile kazanıp kazanmadığı anılan hükmün uygulanmasına engel değildir¹⁰².

MoPeG-BGB yönetici ortağın özen yükümlülüğü ile sorumluluğunu özel olarak düzenlememiştir. Ancak yargı kararlarına da konu olan bir husus değişiklikte yer almaktadır¹⁰³. Şirket bakımından aciliyet gerektiren du-

(97) Bkz. aşağıda V, 1.

(98) Bkz. *Storz*, s. 259.

(99) Bkz. *Hippeli*, M.: Zur avisierten Reform des Personengesellschaftsrechts, DZWIR 2020, S. 8, s. 390.

(100) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 5.

(101) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 435.

(102) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 5.

(103) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436.

rumlarda özellikle birlikte yönetim ilkesinin sebep olabileceği olumsuzluk MoPeG-BGB §715a ile giderilmeye çalışılmıştır. Birlikte yönetim, yönetsel bir kararın alınabilmesi için karar teklifinin tüm yönetici ortaklara sunulup onların oy birliği ile karar vermesini gerektirir. Ancak yönetime yetkili ortakların tamamının işlem yapma imkânının olmadığı durumlarda, şirket veya şirket malvarlığı bakımından gecikmesinde sakınca bulunan bir hal söz konusuysa, her ortağın o işlemi yapabileceği kabul edilmiştir¹⁰⁴. Hatta aciliyet gerektiren durumlarda tüm ortakları bireysel yönetim yetkisi ile donatan bu düzenleme, iç ilişkiye yönelik olmasına rağmen, emredicidir. Zira MoPeG-BGB §715a/I son cümlede, şirket sözleşmesinde bunun aksinin düzenlenemeyeceği açıkça belirtilmiştir¹⁰⁵.

6. Ortak Davası'nın (*Actio Pro Socio*) Açıkça Düzenlenmesi

Ortak davası (*actio pro socio*) MoPeG ile açıkça düzenlenmiştir. Öğretilerde MoPeG'in şirketler hukukuna ilişkin genel ilkeleri düzenlenmekten haklı olarak kaçındığı, ancak bunun istisnalarından birinin ortak davası olduğu belirtilmektedir¹⁰⁶. Ortak davası uygulamada yargı kararlarına da konu olmuştur. Adı şirketlerde "*actio pro socio*"nın ilk kez düzenlenmesinin adı şirketler hukukunu zenginleştirdiği ifade edilmektedir¹⁰⁷. Ayrıca ortak davasının, dogmatik anlamda kanuni davayı takip yetkisi olarak sınıflandırılması da olumlu değerlendirilmektedir¹⁰⁸. Böylece, ortak davasının hukuki niteliğinin kanu-

(104) Bu meselenin açıkça kurala bağlanmış olması noktasında bkz. *Blöse, J.*: Geplante Änderungen u. a. im BGB, HGB und UmwG: Die Reform des Personengesellschaftsrechts -der Mauracher-Entwurf liegt jetzt vor, BBP 2020, S. 5, s. 147.

(105) MoPeG Tasarısı'nın tartışıldığı dönemde, adi şirket sözleşmesinin yapılması noktasında sözleşme özgürlüğünün esas alındığı ancak şirket veya şirket malvarlığı bakımından gecikmesinde sakınca bulunan ve aciliyet gerektiren durumlara ilişkin ortakların bireysel yönetim yetkisinin bunun sınırlarından birisini teşkil ettiği yönünde bkz. *Heckschen*, GWR, s. 3.

(106) *Schäfer, C.*: Actio pro socio - neue Impulse durch das MoPeG und aktuelle Rechtsprechung, ZHR 2023, S. 1, s. 80. Alman hukukunda ortak davasının özellikle MoPeG'e kadar olan gelişimi hakkında hukukumuzda yapılan ayrıntılı açıklamalar için özellikle bkz. *Yongalık, A.*: Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası (Actio Pro Socio), Ankara 2010, s. 36-39.

(107) Bkz. *Lieder, J./Hilser, R.*: Die Reform des Personengesellschaftsrechts- Implikationen für Dogmatik und notarielle Praxis, NotBZ 2021, S. 11, s. 408. Yazarlar, yapılan atıflar sonucu düzenlemenin kolektif ve komandit şirketlere de uygulanacağını belirtmişlerdir.

(108) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436.

ni davayı takip yetkisi mi yoksa dava açan ortağın kendi davası mı olduğu yönündeki tartışmanın da son bulması beklenmektedir¹⁰⁹. Şahıs şirketlerine ilişkin merkezi kavramlardan olan ve daha önce sadece şirket sözleşmesine dayalı olarak açıklanabilen bu dava artık doğrudan Kanunda yer almaktadır. Hatta ortak davasının sınırları da hükümde kısmen düzenlenmiştir¹¹⁰.

MoPeG-BGB §715b'ye göre, şirketin bir ortağa karşı şirket ilişkisinden kaynaklanan talebi, görevdeki yönetici ve temsilci ortakların yükümlülüklerine aykırı olarak ileri sürülmemişse, her ortak bu talebi kendi adına mahkemede ileri sürebilecektir¹¹¹. Ortak davası, davayı takip yetkisi olarak nitelendirildiğinden, ortak bu talebi kendi adına, ancak ifa şirkete karşı gerçekleştirilmek üzere açmaktadır¹¹². Değişikliğin taslak olduğu dönemde, ortakların “ortak davası açabilme hakkının” ahlaka ve dürüstlük kuralına aykırılık durumları hariç olmak üzere, emredici şekilde düzenlenmediği öğretide ifade edilmiştir¹¹³. Ancak kanunlaşma sürecinde, ortak davası açma hakkını ortadan kaldıran veya sınırlandıran sözleşmelerin geçersiz olduğu öngörülmüştür (bkz. MoPeG-BGB §715b/II). Dolayısıyla kanunlaşan metin, ortak davasını değişiklik taslağından daha güçlü bir imkân olarak kabul etmektedir.

Ortak davası, şirketin üçüncü kişilere karşı olan talepleri sebebiyle de açılabilir. Üçüncü kişilere karşı ortak davası yoluyla bir ortağın şirket alacağını ileri sürmesi için hükümde ek bir koşul aranmaktadır. Buna göre, yönetici ve temsilci ortakların yükümlülüklerine aykırı olarak şirketin talebini ileri sürmemesinde üçüncü kişi etkili olmalı ya da üçüncü kişinin yönetici ve temsilci ortakların yükümlülüklerine aykırı olarak şirketin talebini ileri sürmediğini bilmesi gerekmektedir. Hüküm ayrıca dava açan ortak ve mahkeme tarafından şirketin bilgilendirilmesine yönelik ilkeleri de düzenlemektedir. MoPeG-BGB §715b/IV uyarınca talep hakkında verilen kesin hüküm mahiyetindeki bir karar, şirket lehinde veya aleyhinde etki gösterecektir. Bu sebeple şirketin davadan haberdar olması büyük önem taşımaktadır.

(109) Bkz. *Storz*, s. 260.

(110) Bkz. *Geibel*, s. 138.

(111) Bkz. *Lieder/Hilser*, s. 408.

(112) Bkz. *Schäfer*, s. 80.

(113) Bkz. *Lieder/Hilser*, s. 408.

V. DIŞ İLİŐKIYE İLİŞKİN DEĐİŐKİLKLER

1. Şirketin Temsili

MoPeG, Şirketin üçüncü kişilerle olan ilişkileri bağlamında da değişiklikler yapmıştır. Bu düzenlemelerin merkezinde temsil yetkisi ve ortakların sorumluluğu vardır¹¹⁴. Adi Şirketin temsiline ilişkin kurallar MoPeG-BGB §720'de bulunmaktadır. Hüküm, adi Şirketin dış iliŐkideki organsal temsilini düzenlemektedir¹¹⁵. Adi Şirketlerde temsil yetkisi kollektif Şirketlerden farklı düzenlenmiştir. MoPeG ile değiştirilen kollektif Şirketlere ilişkin HGB §124/I, kural olarak ortakların münferit temsil yetkisini esas almaktadır. Oysa adi Şirketlerde MoPeG-BGB §720/I, kural olarak tüm ortakların birlikte temsile yetkili olduğunu düzenlemektedir¹¹⁶. Böylelikle hem yönetim hem de temsil yetkisi için kanuni tercih bireysel yönetim ve temsil değil, birlikte yönetim ve temsil olmuŐtur¹¹⁷. Ancak ortaklar Şirket sözleşmesinde, birlikte temsilden vazgeçip bireysel temsili de kabul edebilirler.

MoPeG-BGB §720, MoPeG-BGB §707/II b. 3 ile bağlantılıdır. Şirket Siciline tescilli adi Şirketlerde, ortakların temsil yetkisine ilişkin hususlar da tescil edilir. Sicilin yarattığı aleniyet sayesinde Şirketle giriŐilecek hukuki işlemler bakımından üçüncü kişiler, Şirketin temsil usulünü öğrenebilirler. Bu durumda sicile tescil edilmiş bir bireysel temsil yetkisi, sicilin aleniyetinden etkilenir. Buna karşın, tescilli olmayan bir Şirketin bireysel temsil yetkisine sahip ortağı, yetkisini örneğin bir yetki belgesi ibraz ederek kullanmak zorundadır¹¹⁸.

MoPeG-BGB §720/II, birlikte temsilin olumsuz etkisine karşı bir önlem olarak niteleyebileceğimiz bir olanağı da ortaklara sunmaktadır. Buna göre, birlikte temsile yetkili ortakların içlerinden bazılarını belirli iş veya belirli türde iŐlemleri yapabilmek üzere müşterek temsilci olarak yetkilendirebilmeleri mümkündür. Hatta bu müşterek temsilcinin Şirket Siciline tescilinin de gerekmediği öğretilde belirtilmektedir¹¹⁹.

(114) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436.

(115) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 5.

(116) MoPeG sonrası temsil yetkisinin kollektif ve adi Şirketler bakımından karŐılaŐtırması için bkz. *Späth-Weinreich*, s. 5-6

(117) Bkz. *Kindler*, s. 415.

(118) BGB §720 ile §707/II b. 3 bağlantısı hakkında bkz. *Späth-Weinreich*, s. 6.

(119) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 6.

MoPeG, adi şirketler için ticaret şirketleri gibi kapsamlı bir temsil yetkisi düzenlemektedir. MoPeG-BGB §720/III, işlem güvenliğine öncelik vermiş ve temsil yetkisine getirilecek maddi sınırlamaları üçüncü kişiler karşısında geçersiz kabul etmiştir. Bu sayede ticaret ve şirketler hukuku alanına özgü geleneksel bir hukuk ilkesinin medeni hukuk alanına girdiği öğretilerde vurgulanmaktadır¹²⁰. Temsil yetkisinin değinilen manadaki sınırsızlığı ve sınırlandırılmazlığının kollektif ve anonim şirketler bakımından 1861, limited şirketler bakımından 1892 yıllarından beri mevcut olduğu, bu şekilde adi şirketlere de getirildiği ifade edilmektedir¹²¹.

2. Ortakların Sorumluluğu

A- Kollektif Şirket Düzenlemelerinin Benimsenmesi ve Sorumluluğun Hukuki Niteliği

MoPeG-BGB §721'in başlığı "ortakların şahsi sorumluluğu"dur. Adi şirketlerde ortakların şahsi sorumluluğu, değişikliklerden sonra MoPeG-BGB §721-721b hükümleri arasında kollektif şirketler hukuku esas alınarak düzenlenmiştir¹²². Esasen bu durum uygulamada bir değişikliğe sebep olmayacaktır. Çünkü mevcut Alman hukukunda şirket borcundan dolayı ortakların sorumluluğu konusunda kıyasen HGB §128 uygulanmaktadır¹²³. Bu yolun Federal Mahkeme'nin 2001 yılında verdiği "*Weißes Ross*" kararı ile açıldığı öğretilerde belirtilmektedir¹²⁴. Dolayısıyla Federal Mahkeme uygulamasının Kanun tarafından benimsendiği ifade edilebilir.

MoPeG-BGB §721'e göre, "ortaklar şirketin borçlarından dolayı alacaklılara karşı müteselsil olarak şahsen sorumludur. Bunun aksine yapılan sözleşmeler üçüncü kişiler karşısında geçersizdir". Hüküm, MoPeG öncesi kollektif şirketlere ilişkin HGB §128'de yer alan sorumluluk kuralı ile aynıdır¹²⁵. Bu kuralın adi şirket hükümleri arasına da alınmasıyla tüm şahıs şirketleri için ortak bir sorumluluk rejimi oluşturulmuştur.¹²⁶ Öngörülen so-

(120) Bu bağlamda değerlendirme için bkz. *Kindler*, s. 415.

(121) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436.

(122) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436; *Kruse*, s. 2413.

(123) Bkz. *Lieder/Hilser*, s. 408; *Blöse*, s. 146.

(124) Bkz. *Kindler*, s. 416. Karardan sonra, ortakların şirket borçlarından sorumluluğu hakkında HGB §128'in uygulama alanı bulacağı yönünde bkz. *Barlas*, s. 85; *Peksöz*, s. 88.

(125) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 6; *Heckschen*, NZG, s. 765.

(126) Bkz. *Punte/Klemens/Sambulski*, s. 1232.

rumluluk rejimine göre ortakların şirket borçlarından dolayı sorumluluğu tüm şahsi malvarlığıyla, sınırsız, doğrudan, birinci derecede ve müteselsildir¹²⁷. MoPeG-BGB §721 şirketin tescilli olup olmamasına göre bir ayırım yapmaktadır¹²⁸. Dolayısıyla kuralın geniş bir uygulama alanı olacaktır.

Öngörülen sorumluluk rejiminin, adi şirketin hak ehliyetine ve ayrı bir malvarlığına sahip olması ile nasıl bağdaştığı kısaca değerlendirilebilir. Adi şirketlerin kural olarak hak ehliyetine ve ayrı malvarlığına sahip olması, ortakların şirket borçlarından sorumluluğunun hukuki niteliğini etkilememektedir. Şirketin hak ehliyeti olduğuna göre, şirket kendi borcundan kendisi de sorumludur. Bu sebeple, şirket borçlarından dolayı ortakların sorumluluğu üçüncü kişinin borcundan sorumluluk olarak değerlendirilmektedir¹²⁹. Öğretilen ortakların şirket borçlarından sorumluluğu ferilik ile açıklanmaktadır¹³⁰. Ortağın sorumluluğu, doğumu, içeriği, yerine getirilmesi ve varlığının devamı bakımından şirketin borcuna bağlıdır. Dolayısıyla ne konu ne de miktar olarak sınırlanabilir¹³¹. Ortakların sorumluluğunun ferilik çerçevesinde düzenlendiği MoPeG-BGB §721b/I'den de anlaşılmaktadır. Hükme göre, şirketin borcundan dolayı ortağa başvurulması halinde, ortak, şirket tarafından ileri sürülebilecek def'i ve itirazları, bunlar kendi şahsından kaynaklanmasa dahi ileri sürebilecektir¹³².

B- Ortak Değişikliklerinde Sorumluluğun Açıkça Düzenlenmesi

Şirkete sonradan giren ortakla şirketten ayrılan ortağın şirket borçlarından sorumluluğu açıkça düzenlenmiştir. MoPeG-BGB §721a, şirkete sonradan katılan ortağın, katılımından önceki şirket borçlarından mevcut diğer

(127) HGB §128 bağlamında bu yönde bkz. *Hopt/(Roth)*, HGB §128, No: 1.

(128) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436.

(129) Alman kolektif şirketlerinin hak ehliyetinin ve kişiliğinin kabul edilmediği dönemlerde, şirket borcu ve ortakların sorumluluğu aynı olarak kabul edilmekteydi. Ancak Alman kolektif şirketlerinin hak ehliyetinin kabul edilmesiyle birlikte, bu tür kimlik/kişilik tartışmaları ortadan kalkmıştır (bkz. *Hopt/(Roth)*, HGB §128, No: 8).

(130) İç şirketlerde ise bireysel sorumluluk modelinden bahsedilebilir (bkz. *Bachmann*, s. 616).

(131) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 6.

(132) Bu düzenlemenin ferilik ile bağlantısı hakkında bkz. *Punte/Klemens/Sambulski*, s. 1231. Eserde, MoPeG'in Tasarı dönemine ilişkin BGB §721a'ya atıfla bu yönde tespit yapılmıştır. Ancak ilgili düzenleme MoPeG-BGB §721b'de yer almaktadır.

ortaklar gibi sorumlu olacağını düzenlemektedir. Düzenleme günümüze kadar savunulan hâkim görüşe uygundur¹³³.

MoPeG-BGB §728b ise şirketten ayrılan ortağın ayrılma sonrası sorumluluğunu kurala bağlamaktadır. Değişiklikten önce bu husus hakkında özel bir hüküm bulunmamaktaydı. Mevcut BGB §736/II, ayrılan ortağın sorumluluğunun sınırları konusunda şahıs şirketi niteliğindeki ticaret şirketlerine yönelik düzenlemelere atıf yapmaktadır. Atıf neticesinde HGB §160 uygulama alanı bulmaktadır¹³⁴. Yeni sistemde doğrudan adi şirketler için kural getirilmiştir. Buna göre, ayrılma öncesi şirket borçlarından dolayı ayrılan ortağın sorumluluğu MoPeG-BGB §728b'deki koşullar çerçevesinde, ayrılmadan sonra beş yılın geçmesiyle ortadan kalkacaktır. Yeni kuralın çözüm tarzı mevcut sisteme yakındır. Ancak mevcut sistemde kıyasen uygulanan HGB §160, kollektif şirketlerde beş yıllık sürenin başlangıcı olarak ortağın ayrılmasının ticaret siciline tescil anını esas almaktadır¹³⁵. MoPeG öncesi adi şirketlerin tescili kabil olmadığından, beş yıllık sürenin başlangıç anı olarak tescil anı esas alınmamaktadır. Bunun yerine hâkim görüş, sürenin başlama anı olarak, alacaklının ortağın şirketten ayrılma vakiasını öğrenme anını kabul etmektedir. MoPeG bu konuya açıklık getirmiş ve sürenin başlangıç anı bakımından iki alternatif düzenlemiştir¹³⁶. Tescilli olmayan adi şirketlerde süre, alacaklının, ortağın şirketten ayrılmasını öğrenme anında başlamaktadır. Tescilli adi şirketlerdeyse, sürenin başlangıcı, ortağın şirketten ayrılmasının tescili anı olacaktır. Ancak bu durumda dahi, eğer alacaklı ortağın şirketten ayrıldığını ayrılmanın tescilinden önce öğrenirse, süre başlangıcı için öğrenme anının esas alınması gerektiği öğretide belirtilmektedir¹³⁷.

(133) Bkz. *Blöse*, s. 146. Alman Federal Mahkemesi, adi şirkete yeni giren ortağın, şirketin eski borçlarından sorumluluğunu kollektif şirketlere ilişkin HGB §130'u kıyasen uygulayarak kabul etmiştir. Ancak Alman Federal Mahkemesi'nin bu uygulamasının öncesi ve sonrasında, kollektif şirket kurallarının bu şekilde adi şirkete uygulanmasının yerindeliği tartışılmıştır. Hukukumuzda bu hususta yapılan tartışmalar hakkında ayrıntılı olarak özellikle bkz. *Yongalık*, Federal Mahkeme, s. 527 vd.

(134) Bkz. *Blöse*, s. 146; *Späth-Weinreich*, s. 7.

(135) Bkz. *Blöse*, s. 146.

(136) Bkz. *Blöse*, s. 146.

(137) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 7.

VI. ŞİRKETTEN AYRILMA VE ŞİRKETİN SONA ERMESİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

1. Şirketten Ayrılmaya Yönelik Değişiklikler

A- Şirketten Ayrılmaya İmkân Veren Kuralların Uygulama Kabiliyetinin Artırılması

a- Şahıslar Yerine Kişi Birliğinde Devamlılığın Esas Alınması

MoPeG'in adi şirketi bir organizasyon sözleşmesi olarak niteleyip şirkete hak ehliyeti tanınması, haklara sahip olan ve borçlar üstlenebilen bir hukuk öznesi ortaya çıkarmıştır. Bu yaklaşım adi şirketi ortakların şahsından bağımsızlaştırmaktadır. Ortağın şirketten ayrılması durumunda kural olarak şahısların devamlılığı değil, kişi birliğinin devamlılığı tercih edilmiştir¹³⁸. Başka bir ifadeyle ortağın şirketten ayrılmasını gerektiren sebepler şirketi sona erdirmemektedir¹³⁹. MoPeG-BGB §723 ve 729, bir ortağın şirketten ayrılması ile şirketin sona ermesi hususlarını ayrı ayrı düzenlemektedir. Ortağın şirketten ayrılması ile şirketin sona ermesinin sistematik olarak farklı başlıklar altında düzenlenmesi öğretide olumlu karşılanmaktadır¹⁴⁰. Şirketin sona erme sebeplerinden ortağın şahsını ilgilendirenler, artık kural olarak sona erme hali değil, ortağın şirketten ayrılması hali teşkil edecektir¹⁴¹. MoPeG-BGB §723'e göre, bir ortağın çıkma talep etmesi, malvarlığı hakkında iflasının açılması, şahsi alacaklısının onun şirketten çıkarılmasını talep etmesi, haklı sebeple ortağın şirketten çıkarılması halleri, aksine sözleşmede hüküm bulunmadıkça şirketten ayrılma sonucu doğurur. Bu durumlarda şirketin sona ermesi isteniyorsa, şirket sözleşmesine bu yönde ayrıca hüküm konulması gerekmektedir¹⁴².

Şirketin sona ermesi ile ortağın ayrılması arasındaki bağın kaldırılması, HGB §131 ile uyumludur¹⁴³. Gerçekten MoPeG-BGB §723, 1998'de yapılan ticaret hukuku reformu ile değişen HGB §131/III'ten alınmıştır. Anılan

(138) Bkz. *Schmidt, K.*: Ein neues Zuhause für das Recht der Personengesellschaften – Zum Regierungsentwurf eines MoPeG, ZHR 2021, S. 1, s. 44; *Fleischer*, DStR, s. 436; *Özdin*, s. 4.

(139) Bkz. *Tröger/Happ*, s. 138.

(140) Bkz. *Bachmann*, s. 617.

(141) Bkz. *Noack*, BB, s. 646.

(142) Bunun önceki sisteme göre önemli bir fark olduğu yönünde bkz. *Blöse*, s. 147.

(143) Bkz. *Storz*, s. 260.

reformda “ortağın çıkmasının şirketi sona erdirmesi” ilkesi, kural olarak, “şirketin devamı ve ortağın ayrılması” şeklinde değiştirilmiştir. Şirketin devamlılığına yönelik yaklaşımın temelinde, işletmenin korunmasına ilişkin ekonomi politikası vardır¹⁴⁴.

b- Haklı Sebep Çıkma ve Çıkarmaya İlişkin Değişiklikler

Ortağın şirketten ayrılmasına ilişkin yeni bir kural da MoPeG-BGB §725/II'dir. Adi şirkette ortaklara şirketten haklı sebeple çıkma hakkı tanınmıştır. Hükme göre, şirket ilişkisinin süreye bağlandığı durumlarda, bu süre dolmamış olsa dahi, haklı sebep varsa ortağın şirketten çıkması mümkündür. Hükümde bir haklı sebep tanımı verilmemiştir. Ancak (çıkma talep eden ortak haricinde) bir ortağın şirket sözleşmesi çerçevesinde üstlendiği esaslı bir yükümlülüğü kasten veya ağır bir kusurla ihlâl ettiği ya da böyle bir yükümlülüğün ifasının imkânsızlaştığı durumlarda haklı sebebin olduğu belirtilmektedir. Bu kural, MoPeG ile değiştirilen HGB §132/II ile paraleldir. Ayrıca öğretiyeye göre, özellikle haklı sebep takdir edilirken, burada ortağın haklı sebeple çıkma beyanında bulunduğu, bunun şirketin feshi sonucunu doğurmayacağı, sadece ortağın şirketten ayrılması sonucunu doğuracağı da gözetilmelidir¹⁴⁵. Dolayısıyla bir sebep çıkma bakımından haklı sebep olarak kabul edilirken, şirketin feshi bakımından aynı ağırlığa ulaşmamış olabilir.

MoPeG'in kişi birliğinin devamlılığına öncelik tanıyan anlayışından mevcut BGB'deki haklı sebeple çıkarma kuralları da etkilenmiştir. MoPeG haklı sebeple ortağın çıkarılmasını da yeni anlayışa göre düzenlemiştir. Haklı sebeple çıkarma için şirket sözleşmesinde devam klozu bulunması zorunluluğu kaldırılmıştır. Ayrıca bu değişikliğin haklı sebeple ortağın çıkarılması bakımından kollektif şirketle adi şirket arasında bir uyum sağladığı değerlendirilmesi yapılmaktadır¹⁴⁶.

c- Ölümün Bir Ayrılma Hali Olarak Düzenlenmesi

MoPeG'in şahısların değil, kişi birliğinin devamını esas almasının en açık örneği, ortağın ölümüdür. Roma hukuk geleneğinde, ortağın ölümü kural

(144) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437. Yeni sistem “sona erme yerine ayrılma” şeklinde de ifade edilmektedir (bkz. *Lieder/Hilser*, s. 409).

(145) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437.

(146) MoPeG hükümlerinin değerlendirilmesi bağlamında bu yönde bkz. *Özdin*, s. 5.

olarak adi şirketin sona erme sebebidir. Mevcut BGB §727, sözleşmede, şirketin devam edeceğine yönelik ayrı bir hüküm olmadıkça, bir ortağın ölümünü şirketin sona erme sebebi olarak öngörmektedir. MoPeG-BGB §723, Roma hukuk sistemine ait bu yapıyı değiştirmiştir¹⁴⁷. Gerçekten, MoPeG-BGB §723/I, 1'e göre, adi şirket sözleşmesinde aksi düzenlenmedikçe, ortaklardan birinin ölümü, onun şirketten ayrılması sonucunu doğurmaktadır. MoPeG-BGB, mevcut BGB'nin tamamen zıttı yöndedir. Mevcut BGB döneminde, uygulamada sözleşmeyle ölümü sona erme sebebi olmaktan çıkarma eğilimi olduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla mevcut BGB döneminde, uygulama tarafından (yapılan sözleşmelerle) benimsenen durum, Kanuna yansıtılmıştır¹⁴⁸.

Ortağın ölümünden sonra şirketin mirasçılarla devam edeceği şirket sözleşmesinde kararlaştırılabilir. Böyle bir durumda MoPeG-BGB §711/II'ye göre, ölen ortağın payı mirasçılara geçer. Ancak MoPeG-BGB §711/II, son cümle uyarınca, ölenin payı miras şirketine intikal etmemektedir. Birden fazla mirasçı olması durumunda ölenin şirketteki payı, miras payları oranında mirasçılara geçmektedir. Böylelikle her mirasçı, şirkete şahsen ortak olmaktadır¹⁴⁹. Sözleşmedeki hüküm sebebiyle mirasçılar şirkete girerse, MoPeG-BGB §724 mirasçılara belirli koşullar altında, şirkette komanditer ortak olarak tanınmalarını talep etme hakkı vermiştir¹⁵⁰. Bu durum şirketin komandit şirkete dönüşmesi anlamı taşır¹⁵¹. MoPeG-BGB §724/II, şirketin komandit şirketin taşınması gereken koşulları taşımadığı veya diğer ortakların bunu kabul etmediği durumlarda, ilgili mirasçıya derhal şirketten çıkma hakkı tanımıştır. Bunun dışında MoPeG'de şirket paylarının nitelikli halefiyet klozu ile belli bir mirasçıya bırakılması gibi ortağın ölümüne bağlı farklı ihtimallerin düzenlenmemiş olması öğretilerde eleştirilmektedir¹⁵².

(147) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 436.

(148) Bkz. *Schmidt*, Zuhause, s. 44. Alman uygulamasında, şirketin kaderinin münferit bir ortağın kaderine bağlandığı düzenin aksinin sözleşmelerde sıkça kararlaştırıldığı hakkında bkz. *Lieder/Hilser*, s. 408.

(149) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 7-8.

(150) Bkz. *Noack*, NZG, s. 584.

(151) Bu talep, şirketi komandit şirkete dönüştürmeye yönelik bir tür değiştirme talebidir (bkz. *Storz*, s. 260).

(152) Şahıs şirketlerine ilişkin payların vasiyetname konusu olduğu durumlarda bunun nasıl tenfiz edileceğine ilişkin sorunlar, içtihatlarda kısmen yanıtlanmasına rağmen, yapılan düzenlemede kapsamlı olarak hükme bağlanmamıştır. Eleştiriler için bkz. *Schmidt*, Zuhause, s. 44-45.

B- Ayrılmanın Sonuçlarına İlişkin Değişiklikler

Ortağın şirketten ayrılmasının etkisi ve sonuçları hem terminolojik olarak hem de maddi anlamda değiştirilmiştir. Bir ortağın şirketten ayrılması durumunda, onun şirketteki payı, kural olarak payları oranında diğer ortaklara geçecektir (MoPeG-BGB §712). Bu geçiş kanun gereği gerçekleşmekte, herhangi bir hukuki işlem de gerektirmemektedir¹⁵³. Sonuç olarak diğer ortakların payları, ayrılan ortağın şirketteki payı kadar büyümektedir. Söz konusu etki mevcut BGB §738’de düzenlenmişti. MoPeG öncesinde, ortak şirketten ayrıldığında onun “şirket malvarlığındaki” payının diğer ortaklara geçeceği düzenlenmekteydi. Oysa MoPeG-BGB’de adi şirket kendi malvarlığına sahiptir. Bu sebeple ayrılan ortağın şirket malvarlığındaki payının değil, “şirketteki payının” geçişinden bahsedilmektedir¹⁵⁴.

MoPeG ayrılma payı kavramını da etkilemiştir. Genel olarak mevcut BGB §738, ayrılma anı itibarıyla şirket tasfiye edilseydi, ortağın alacağı “tasfiye payını” ayrılma payı olarak kabul etmektedir. MoPeG-BGB §728 ise ayrılan ortağın ayrılma anına göre hesaplanan tasfiye payının değil, “şirketteki payının değerinin” kendisine ödenmesini düzenlemektedir. Öğretiye göre, mevcut BGB ve ilk MoPeG taslağının aksine, artık ayrılan ortağın durumu, tasfiyedeki duruma göre belirlenemez¹⁵⁵. Bunun yerine şirket payının gerçek değerinin araştırılması gerekmektedir. Ayrıca, buna yönelik bir değerlendirme modeli Kanunda yer almamaktadır¹⁵⁶. Burada şirketin işletme değeri¹⁵⁷, kâr elde etme ve sürdürülebilir olarak kâr dağıtımını gibi birçok husus payın gerçek değerinin hesabında etkili olabilecektir.

2. Şirketin Sona Ermesine İlişkin Değişiklikler

A- Sona Erme Sebeplerine İlişkin Genel Düzenleme Yapılması

Şirketin sona ermesini düzenleyen kurallar, diğer değişikliklere uyum sağlanması amacıyla değiştirilmiştir. Değişikliklerin bir kısmı sona erme hükümlerinin daralmasına sebep olurken, bir kısmı da genişlemesi sonucunu

(153) Bkz. *Späth-Weinreich*, s. 8.

(154) Bkz. *Kilincsoy*, s. 251.

(155) Bkz. *Kilincsoy*, s. 251.

(156) Bkz. *Kilincsoy*, s. 251.

(157) Şirket payının değerinin hesabının dolaylı olarak işletme değerinin hesabını gerektirdiği noktasında bkz. *Späth-Weinreich*, s. 8.

doğurmuştur. Ortağın şirketten ayrılmasına yönelik hükümlerin yenilenmesi adi şirketin sona erme rejimini önemli ölçüde etkilemiş ve sona erme sebeplerini daraltmıştır. Çünkü ortağın şirketten ayrılmasının şirketi sona erdirdiği durumlar, artık şirketi sona erdirmemektedir. Diğer taraftansa MoPeG-BGB §729'un düzenleme alanı, HGB §131 örnek alınarak eski haline göre genişletilmiştir¹⁵⁸.

MoPeG-BGB §729, önceden Kanunda dağınık halde bulunan sona erme sebeplerine ilişkin hükümleri sistematik bir şekilde bir araya getirmiştir. Adi şirkette sona erme sebepleri, detaylı olarak üç fıkra halinde düzenlenmiştir¹⁵⁹. Birinci fıkra, süreye bağlı olarak kurulan bir şirketin süresinin dolması, şirket malvarlığı hakkında iflas açılması, bir ortak tarafından şirketin feshi ile şirket tarafından alınan sona erme kararını birer sona erme sebebi olarak düzenlemiştir. İkinci fıkra, şirketin amaca ulaşması veya ulaşmasının imkânsız hale gelmesine yönelik bir sona erme sebebidir. Üçüncü fıkrada ise şahsen sorumluluğuna gidilmiş bir ortağın gerçek kişi olmadığı durumlara özgü sona erme sebepleri düzenlenmiştir. Ayrıca hükmün dördüncü fıkrasında şirket sözleşmesiyle başka sona erme sebeplerinin kabul edilebileceği düzenlenmiştir.

B- Haklı Sebep ve Ortaklar Kararıyla Sona Ermeye Yönelik Değişiklikler

MoPeG-BGB §731'de ortağın şirketin haklı sebeple feshini isteme imkânı düzenlenmiştir. Kural yenidir. Hükümde, haklı sebepler varsa, bir ortak bakımından şirketin devamının beklenemeyeceği durumlarda, ortağın herhangi bir ihbar süresi vermeksizin şirketi feshedebileceği düzenlenmiştir. Ortağın şirketin haklı sebeple feshini son çare olarak isteyebileceği kabul edilmektedir¹⁶⁰. Hükmün son fıkrasıyla, haklı sebeple fesih hakkını kaldıran veya sınırlandıran düzenlemelerin geçersiz olduğu düzenlenmiştir. Dolayısıyla hüküm emredicidir.

MoPeG-BGB §729'da şirketin bir sona erme kararıyla sona erdirilebileceği öngörülmüştür. Ancak buna ilişkin usul ve esaslara hükümde yer

(158) Bu hususlarda bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437.

(159) MoPeG-BGB §729'da kanuni sona erme sebeplerinin HGB §131'deki gibi listelendiği yönünde bkz. *Schulteis*, s. 118.

(160) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437.

verilmemiştir. Şirketi sona erdirmeye, temel nitelikli bir işlemdir. Yöneticilerin kararıyla değil, ortaklar kararıyla yapılmalıdır. MoPeG-BGB §714, ortaklar kararını -kural olarak- oy birliği esasına bağlamıştır¹⁶¹. Ancak bu emredici değildir ve aksi öngörülebilir. Şirket sözleşmesinde ortaklar kararı için çoğunluğun öngörüldüğü veya oy birliğinden vazgeçildiği durumlarda şirketin sona erdirilmesi kararı da aynı çoğunlukla mı alınacaktır? Soru olumsuz yanıtlanmalıdır. MoPeG-BGB §732, şirket sözleşmesinde ortaklar kararı için çoğunluk esasının benimsendiği durumlarda, sona erme kararının nitelikli bir çoğunlukla alınmasını düzenlemiştir. Böyle durumlarda, sona erme kararı ancak kullanılan oyların dörtte üçü ile alınabilecektir. Kanun koyucu, bu sürecin anlam ve öneminin ortaklar açısından daha güçlü bir koruma gerektirmesinden hareket etmektedir¹⁶².

C- Tasfiyeden Dönmenin Düzenlenmesi ve Tasfiyeye Yönelik Değişiklikler

MoPeG ile getirilen bir diğer yenilik tasfiyeden dönmenin düzenlenmesidir. Ortaklar belirli koşullar altında sona ermiş şirketin devamına karar verebilirler (MoPeG-BGB §734)¹⁶³. Sona erme sebebi ortadan kalkmışsa, ortakların sona ermeden sonra dahi şirketin devamına karar vermeleri mümkündür. Tasfiyeden dönme, sona erme kararı gibi ortaklar kararı gerektirir. Dolayısıyla karar kural olarak oy birliği ile alınmalıdır. Şirket sözleşmesinde ortaklar kararının çoğunluğa bağlandığı durumlar için hükmün ikinci fıkrasında MoPeG-BGB §732'ye benzer bir düzenleme yapılmıştır. Şirket sözleşmesinde çoğunlukla karar alınacağına düzenlendiği durumlarda, tasfiyeden dönme kararının kullanılan oyların dörtte üçünün çoğunluğuyla verilmesi gerekmektedir. Hatta MoPeG-BGB §734 uyarınca, tasfiyeden önce şirketin (sona ermesinin) tescil edildiği durumlarda, tasfiyeden dönmenin de (şirketin devamı kararının) da sicile tüm ortaklar tarafından tescil için bildirilmesi gerekir.

MoPeG, tasfiye hükümlerini de yeniden düzenlemiştir. MoPeG-BGB'de hak ehliyetine sahip adi şirketler bakımından "tasfiye" süreci için "Liquidation" (tasfiye)¹⁶⁴ tabiri kullanılmaktadır (MoPeG-BGB §736-739).

(161) Bkz. yukarıda IV, 4, B.

(162) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437; *Schulteis*, s. 118.

(163) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437; *Schulteis*, s. 118.

(164) Bkz. *Ulusoy*, E.: Rechtswörterbuch – Hukuk Sözlüğü, İstanbul 1999, s. 483.

Buna karşın hak ehliyetine sahip olmayan şirketlerde, tasfiye için önceki sistemde kullanılan “*Auseinandersetzung*” (taksim, tasfiye yoluyla taksim)¹⁶⁵ ifadesi kullanılmaktadır¹⁶⁶. Sonuncu ifade Alman hukukunda ayrıca taksim gibi anlamlarda da kullanılmaktadır. Hak ehliyetine sahip olmayan şirketlerin üçüncü kişilerle hukuki ilişki kurmayacağı değerlendirilmesi terminoloji tercihinde etkili olmuştur. Kanımızca Alman kanun koyucusu, hak ehliyetine sahip olmayan bir şirket sona erdikten sonra mevcut malvarlığının paylaşıldığına ve ortaklar arası bir hesabın görüldüğüne vurgu yapmaktadır. Bu terminolojik değişim, hak ehliyetine sahip adi şirketlerin daha kurumsal bir yapı olarak kabul edildiğinin de işaretidir.

Hak ehliyetine sahip adi şirketler bakımından yeni sistem kısaca değerlendirilebilir. Adi şirketin tasfiyesi şahıs ticaret şirketlerine uygun hale gelmiştir¹⁶⁷. MoPeG-BGB §735 sona ermenin ardından bir tasfiye yapılması gerektiğini düzenlemektedir. Ortaklar, tasfiye konusunda kendileri bir usul benimseyebilirler. Benimsememişlerse, tasfiyeyi kural olarak bütün ortaklar yapar (MoPeG-BGB §736/I). Madde gerekçesinde hükmün ortaklar için hem hak hem yükümlülük olarak düzenlendiği belirtilmektedir. Tasfiyeye kadar yönetim ve temsil yetkisini elinde bulundurmayan ortakların dahi, tasfiye hak ve yükümlülüğünün olduğu gerekçede vurgulanmıştır. Gerçekten de MoPeG-BGB §736b/I c. 1’e göre, şirket sözleşmesiyle kendisine şirketi yönetim ve temsil yetkisi verilen ortakların yetkileri şirketin sona ermesiyle birlikte sona erer. MoPeG-BGB §736b/I c. 2’ye göre, bunlara ait yönetim ve temsil yetkileri tasfiye memurlarına geçer ve bu yetki tasfiye memurları tarafından birlikte kullanılır. Dolayısıyla şirket sona erdikten sonra, şirket sözleşmesiyle kendisine şirketi yönetme ve temsil yetkisi verilsin veya verilmesin, tüm ortaklar kural olarak tasfiye memuru olarak birlikte hareket etmelidir. Ayrıca MoPeG-BGB §736c/I ve 738’e de dikkat çekilebilir. Eğer bir adi şirketin sicile tescili yapılmışsa, tasfiye memurlarının ve onların temsil yetkisinin de tüm ortaklar tarafından tescil edilmek üzere sicile bildirilmesi gerekir. Doğal olarak tasfiyenin sona ermesinin ardından şirketin sicilden terkininin de yapılması gerekmektedir.

(165) Bkz. *Ulusoy*, s. 342.

(166) Bkz. *Bachmann*, s. 617.

(167) Bkz. *Fleischer*, DStR, s. 437.

SONUÇ

MoPeG değişiklikleri adi şirketi daha kurumsal bir şahıs şirketi haline getirmektedir. Federal Mahkeme'nin 2001 yılında adi şirketlerin hak ehliyetine yönelik verdiği “*Weißes Ross*” kararı, yapılan değişikliklerin temelini oluşturmaktadır. Adi şirketler artık saf bir sözleşme ilişkisi olarak nitelendirilmemektedir. MoPeG, bir adi şirketin hukuki işlemlere taraf olması yönünde ortakların müşterek iradesi varsa, ona hak ehliyeti tanımaktadır. Ayrıca, konusu müşterek bir unvan altında işletme işletmek olan adi şirketler için bir hak ehliyeti karinesi öngörülmüştür.

Adi şirketlere tanınan hak ehliyetine ilişkin kuralları somutlaştıran önemli düzenlemeler de yapılmıştır. Bunlara şirket merkezi ve Şirket Siciline ilişkin hükümler örnek gösterilebilir. Adi şirketlerle ilgili en dikkat çekici yeniliklerden biri Şirket Sicilidir. Tescil zorunluluğu olmasa da hak ehliyetine sahip adi şirketlerin sicile tescilini teşvik edici kurallar öngörülmüştür. Ayrıca Şirket Sicili bakımından aleniyet ilkesi de yürürlüktedir.

MoPeG, iç ilişkiye yönelik kuralları da değiştirmiştir. İç ilişkide sözleşme özgürlüğü yeni sistemde de vurgulanmaktadır. Ancak bu alanda gelişen ekonomik ve ticari hayata uygun kurallar getirilmiştir. Örneğin, ortağın üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirirken, kendi işlerinde gösterdiği özeni göstermesine yönelik subjektif özen ölçütü (*diligentia quam in suis*) kaldırılmıştır. Kâr-zarar paylaşımına ilişkin kurallar, sermaye koyma borcuna yönelik kuralla ilişkilendirilerek önceki düzenden ayrılmıştır. Şirket malvarlığı bakımından el birliği mülkiyeti rejimi kaldırılmıştır.

Kanunda eşit işlem ilkesi, sadakat yükümlülüğü gibi genel nitelikli düzenlemelere kural olarak yer verilmemiştir. Bunların Kanuna alınmasının gereksiz bir kazuiistik yaklaşım oluşturacağı düşünülmektedir. Ancak “ortak davası” (*actio pro socio*) açıkça ve hukuki niteliği üzerine yapılan tartışmaları da sonlandıracak şekilde düzenlenmiştir.

Adi şirketin yönetimi ile ortaklar düzeyinde şirket iradesinin oluşumunu ifade eden ortaklar kararı kavramları birbirinden açık olarak ayrılmıştır. Şirket yönetiminde kural olarak birlikte yönetim ilkesi benimsenmiştir. Birlikte yönetim ilkesinin sakıncalarına karşı önlemler alınmıştır. Ayrıca sözleşmeyle birlikte yönetimden ayrılan bir düzen kabul edilmesi ihtimaline özgü

kurallar öngörölmüştür. Ortaklar kararı, sermaye şirketlerindeki genel kurul kararı gibi somutlaştırılmıştır. Çalışmada bu hususu ilgilendiren karar yeter sayısı, oy hakkı ve oy hakkından yoksunluk gibi farklı kavramlar da MoPeG bağlamında değerlendirilmiştir.

Dış ilişkiyi düzenleyen kurallardan şirketin temsiline ilişkin değişiklikler de çalışmada ayrıca incelenmiştir. Adi şirkete hak ehliyeti tanınması ve yeni malvarlığı rejimi, ortakların sorumluluğuna ilişkin kuralların değiştirilmesini gerektirmiştir. Ortakların sorumluluğuna yönelik değişikliklerle, Federal Mahkeme'nin 2001 yılında verdiği "*Weißes Ross*" kararına uyum sağlanmıştır.

Şirketten ayrılma ve şirketin sona ermesini ilgilendiren kurallar da değiştirilmiştir. Kanun, şahıs devamlılığı yerine kişi birliğinin devamlılığına öncelik vermiştir. Dolayısıyla şirketin sona ermesi yerine şirketten ayrılmaya yönelik düzenlemelere öncelik tanınmıştır. Şirketin sona erme sebeplerinden ortağın şahsını ilgilendirenler, artık kural olarak sona erme hali değil, ortağın şirketten ayrılması olarak değerlendirilecektir. Örneğin ortağın ölümü, kural olarak şirketi sona erdirmeyecektir. Ölüme bağlı olarak şirketin devamı haline özgü detaylı düzenlemeler kurala bağlanmıştır. Şirketin sona ermesiyle ilgili olarak haklı sebeple fesih, ortaklar kararıyla şirketin sona erdirilmesi, tasfiye ve tasfiyeden dönmeye ilişkin yeni düzenlemeler öngörölmüştür.

KAYNAKÇA

- Ansay, T.:** Adi Şirket Bir Tüzel Kişi Midir?, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2001, s. 1-10.
- Bachmann, G.:** Zum Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), NZG 2020, S. 20, s. 612-619.
- Barlas, N.:** Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, İstanbul 2016.
- Bilgili, F.:** Adi Ortaklıkların Fiil Ehliyeti ve Alman Federal Mahkemesi'nin Verdiği Yeni Karar Karşısında Ortaya Çıkan Durum, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 197-213.
- Bilgili, F.:** İsviçre ve Alman Hukuku Işığında Türk Ortaklıklar Hukukunda Gizli Ortaklık İlişkileri, Ankara 2003.
- Blöse, J.:** Geplante Änderungen u. a. im BGB, HGB und UmwG: Die Reform des Personengesellschaftsrechts – der Mauracher-Entwurf liegt jetzt vor, BBP 2020, S. 5, s. 145-148.
- Claußen, R./Pieronczyk, M.:** Das Beschlussmängelrecht in der eingetragenen Gesellschaft bürgerlichen Rechts Ein Plädoyer für die Erstreckung des Anfechtungsmodells auf die "eGbR", NZG 2021, S. 15, s. 620-628.
- Fleischer, H./Mock, S.:** Gesellschaftsverträge und Satzungen im Wandel der Zeiten, NZG 2020, S. 5, s. 161-169.
- Fleischer, H.:** Ein Rundgang durch den Regierungsentwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts, DStR 2021, S. 7, s. 430-439. (Anlış: Fleischer, DStR).
- Geibel, S. J.:** Mauracher Entwurf zum Personengesellschaftsrecht, ZRP 2020, S. 5, s. 137-140.
- Gesetzentwurf der Bundesregierung.** Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts, 2021 https://www.bmj.de/SharedDocs/Downloads/DE/Gesetzgebung/RegE/RegE_Personengesellschaftsrecht.pdf?__blob=publicationFile&v=3 (Erişim Tarihi: 13.11.2023). (Anlış: MoPeG Tasarısı Gereçesi)
- Habersack, M./Lüdeking, M.:** Die Haftung des Gesellschafters nach Aufhebung des §708 BGB durch das MoPeG, RfamU 2022, S. 1, s. 3-9.

- Heckschen, H.:** Der so genannte “Mauracher Entwurf” – ein positiver Schritt zur Reform des Personengesellschaftsrechts, NZG 2020, S. 20, s. 761-767. (Anılış: Heckschen, NZG).
- Heckschen, H.:** Nächster Schritt zur Reform des Personengesellschaftsrechts genommen – Referentenentwurf zum MoPeG vorgestellt, GWR 2021, S. 1, s. 1-5. (Anılış: Heckschen, GWR).
- Hermanns, M.:** Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG) – Entstehung und Überblick, DNotZ 2022, S. 1, s. 3-9.
- Hippeli, M.:** Zur avisierten Reform des Personengesellschaftsrechts, DZWIR 2020, S. 8, s. 386-393.
- Hopt, K. J./Kumpan, C./Leyens, P. C./Merkt, H./Roth, M.:** Handelsgesetzbuch - mit GmbH & Co., Handelsklauseln, Bank- und Kapitalmarktrecht, Transportrecht (ohne Seerecht), München 2023. [Anılış: Hopt/(İlgili Bölüm Yazarı)].
- John, D.:** Das Gesellschaftsregister gemäß MoPeG, NZG 2022, S. 6, s. 243-247.
- Kendigelen, A./Kirca, İ.:** Şirketler Hukuku C. I, İstanbul 2021.
- Kilincsoy, E.:** Analyse der Modernisierung des Personengesellschaftsrechts durch das MoPeG, FR 2021, S. 6, s. 248-254.
- Kindler, P.:** Die “rechtsfähige Gesellschaft” als juristische Person - erste Befunde und Überlegungen zum Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), ZfPW 2022, S. 4, s. 409-424.
- Kruse, C.:** Das Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG) und seine Auswirkungen aus Praktikersicht, DStR 2021, S. 41, s. 2412-2416.
- Lieder, J.:** Modernisierung des Personengesellschaftsrechts - Der Regierungsentwurf des MoPeG in der rechtspolitischen Analyse, ZRP 2021, S. 2, s. 34-37.
- Lieder, J./Hilser, R.:** Die Reform des Personengesellschaftsrechts - Implikationen für Dogmatik und notarielle Praxis, NotBZ 2021, S. 11, s. 401-412.
- Narbay, Ş./Deliduman, S.:** Alman Federal Mahkemesinin (Dış-) Adi Şirketin Hak ve Taraf Ehliyetine Sahip Olduğuna İlişkin 29.01.2001 Tarihli Kararı, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 577-594.
- National Conference Of Commissioners On Uniform State Laws,** Uniform Partnership Act, 1997, <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=9e30c4d7-dbed-c173-dfc1-26394e60152d&forceDialog=0> (Erişim Tarihi: 13.11.2023).

- Noack, M.:** Der Regierungsentwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), BB 2021, S. 11, s. 643-648. (Anlış: Noack, BB).
- Noack, M.:** Von Maurach in die Welt - Der Gesetzentwurf der Expertenkommission zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts im Überblick, NZG 2020, S. 15, 581-585. (Anlış: Noack, NZG).
- Özdin, F.:** Alman, Avusturya, İsviçre ve Türk Hukuk Sistemlerinde Adi Ortaklıktan “Haklı Nedenle Çıkarma” Kurumunun Düzenlenişi ve Türk Hukukuna İlişkin Değerlendirmeler, İnÜHFD 2023, C. 14, S. 1, s. 1-14.
- Peksöz, V.:** Medenî Usûl Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri, İstanbul 2022.
- Poroy, R./Tekinalp, Ü./Çamoğlu, E.:** Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul 2021.
- Pulaşlı, H.:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Ankara 2022.
- Punte, J. M./Klemens, P./Sambulski, Y.:** Der “Mauracher-Entwurf” zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts - was lange währt, wird endlich gut?, ZIP 2020, S. 25-26, s. 1230-1234.
- Röß, S.:** Die GbR nach dem MoPeG, NZG 2023, S. 9, s. 401-408.
- Schäfer, C.:** Actio pro socio - neue Impulse durch das MoPeG und aktuelle Rechtsprechung, ZHR 2023, S. 1, s. 78-106.
- Schulteis, T.:** Das Recht der Gesellschaft bürgerlichen Rechts nach dem Regierungsentwurf zum Personengesellschaftsrechtsmodernisierungsgesetz - MoPeG, GWR 2021, S. 6, s. 112-119.
- Schmidt, K.:** Ein neues Zuhause für das Recht der Personengesellschaften - Zum Regierungsentwurf eines MoPeG, ZHR 2021, S. 1, s. 16-51. (Anlış: Zuhause).
- Schmidt, K.:** Beschlussmängel und Beschlussmängelstreitigkeiten nach der Modernisierung des Personengesellschaftsrechts - Reformgesetzgebung und Rechtsfortbildung im Dialog, ZHR 2023, S. 1, s. 107-122.
- Späth-Weinreich, A.:** Update: Das MoPeG wurde verabschiedet - Im Blickpunkt: Die beschlossenen Änderungen im materiellen Personengesellschaftsrecht, BWNotZ 2022, S. 1, s. 2-12.
- Storz, J.:** Der Mauracher Entwurf für ein Gesetz zur Modernisierung des Personengesellschaftsrechts (MoPeG), GWR 2020, S. 13, s. 257-262.

Şener, O. H.: Adi Ortaklık, Ankara 2008.

Tröger, T./Happ, B.: Unzulängliche Institutionenbildung im Beschlussmängelrecht der Personengesellschaft, NZG 2021, S. 4, s. 133-140.

Ulusoy, E.: Rechtswörterbuch – Hukuk Sözlüğü, İstanbul 1999.

Wertenbruch, J.: Schloss Maurach zur Reform des Personengesellschaftsrechts, GmbHR 2020, S. 13, s. R196-R198.

Wicke, H.: Mehrheitsklauseln und unentziehbare Rechte nach Rechtsprechung und MoPeG - Zugleich Anmerkung zu BGH, Urteil vom 13.10.2020, II ZR 359/18, MittBayNot 2021, S. 2, s. 103-107.

Wimmer, F.: Ein Register für die GbR - Der Mauracher Entwurf eine richtungsweisende Konzeption für Objekt- und Subjektpublizität, DZWIR 2020, S. 8, s. 379-385.

Yongalık, A.: Adi Şirkete Yeni Giren Ortağın Eski Borçlardan Dolayı Sorumluluğu Hakkında Alman Federal Mahkemesi'nin 7.4.2003 Tarihli Kararı, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Ankara 2006, s. 523-542. (Anılış: Federal Mahkeme)

Yongalık, A.: Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası (Actio Pro Socio), Ankara 2010.

Copyright of Banking & Commercial Law Journal / Banka ve Ticaret Hukuk Dergisi is the property of Research Institute of Banking & Commercial Law and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.